TÖB-DER

TÜM ÖĞRETMENLER GÖREV BAŞINA

ALİ BOZKURT BASIN TOPLANTISI YAPTI

PAHALILIĞI VE FAŞİZAN BASKILARI PROTESTO ETMEK AMACIYLA 67 İLDE KAPALI SALON TOPLANTISI, AYRICA İZMİR VE İSTANBUL'DA SESSİZ YÜRÜYÜŞ YAPILACAK...

Öğretmenlerimiz yıllardan beri siyasal iktidarlardan kendi sorunlarına gerçekçi bir yaklaşımla eğilmelerini beklemektedirler. Buna karşın siyasal iktidarın öğretmenleri oyalamaktan başka yaptıkları hiçbir şey yoktur.

Bugün yeni mezun bir ilkokul öğretmeninin eline ayda net 1.111,20 TL. aynı durumdaki orta dereceli okul öğretmeninin eline de net 1.353,— TL. geçmektedir.

Gene 20 yılını doldurmuş iki çocuklu bir ilkokul öğretmeninin eline ayda net 1.917,60 TL. ve aynı durumdaki bi rorta dereceli okul öğretmeninin eline de ayda net 2.689,20 TL. maaş geçmektedir.

İlkokul öğretmeni bu maaşı almak için haftada normal öğretimlerde 35 saat, ikili öğretim yapan okullarda 30 saat ders okutmak zorundadır. Ortaokul öğretmenleri 18 saat, lise öğretmeneri de haftada 15 saat maaş karşılığı ders okuturlar.

BAŞYAZI

Katsayı Yutturmacası

Yıllarca «Personel Kanunu» vaatleriyle oyaladılar. Sonuç ortada; en kötü personel rejimi nasıl olur diye bir yarışma açılsaydı daha kötüsü bulunamayacak bir kanun çıkarıldı. Buna bir de katsayı uydurmacası eklendi. Katsayı sistemi denenmiş bir uyutma aracıydı. Maaşlarda nominal olarak «göstermelik» bir artışla sözde fiyat artışlarını telafi edecekti. Bu reel bir artış sağlamak şöyle dursun, vergilerle geri alınarak kamu personeli uyutulmaya devam ediliyor. Personelin reel artışlardan çok nominal artışlarla ilgilendiği, hesabı iyi yapamadığı biliniyor.

657 sayılı Yasa ile 12 tane bu yasaya bağlı kanun gücünde kararname hazırlayan zihniyet öğretmenleri kendi içinde bölebilmek için çeşitli ince hesapların içerisine girmiştir. Amaç öğretmenleri birbirleriyle uğraşır duruma düşürmek ve öğretmen bütünlüğünü bozmaktır. Giderek bir güçlü örgüt altında birleşmelerini engellemektir. Her öğretim kademesindeki öğretmenin hatta her kademedeki kamu personelinin aldığı maaşla geçinmesi bugün olanaksızdır. Orta dereceli okullarda çalışan öğretmenlerde aynen ilkokul öğretmenleri gibi geçim sıkıntısı içerisindedir. Onların da ayın ilk haftalasından sonra ceplerinde para bulunmaz. Zaten öğretmenin öğretmenden alacağı hiçbir şey de yoktur. Buna rağmen yukarıda sözü edilen yasa ve kararnameleri çıkaranlar belki maya tutar da öğretmenmenleri bölebiliriz zihniyetiyle aşağıdaki farklılıkları getirmekten geri kalmamışlardır.

Orta dereceli okul öğretmeni ilkokul öğretmeninden 2—3—4 yıl fazla öğrenim görür. Buna karşılık tabanda 6—9 yıl daha üst bir dereceden maaş almaya hak kazanır. İlkokul öğretmeni tavanda 4. derecenin üzerine çıkamaz. Böylece de tavanda üç derece kayba uğrar, üçer yıllık terfi suretiyle ki (bu olanak yoktur) 9 yıl kayıpta burada olur. Sonuç olarak 2—3—4 yıllık tahsil farkı ilkokul öğretmeninin maaşına 15—18 yıl olarak yansır. Kısacası 3 yıl daha az okuyan 18 yıllık cezaya uğrar.

Yeni mezun olan bir ilkokul ya da orta dereceli okul öğretmeninin maaşıyla bir palto alınamaz, ancak üç çift ayakkabı yahut 13 kg. tereyağı alınabilir. 20 yıllık bir öğretmenin maaşı ile de ancak bir takım elbise yaptırılabilir.

Öğretmene üç çift ayakkabı parasını maaş diye yeterli görenler onların maaşlarının 3—4 katını başkalarına yan ödeme olarak rahatlıkla verebilmektedirler.

12 numaralı Kanun Gücündeki Kararname ise öğretmenlerimizin durumunu iyice çıkmaza sokmuştur. Daha önce lise ve dengi okullar mezunlarıyla

öğretmenlerin arasında taban ve tavanda bulunan iki derecelik fark kaldırılmış böylece onlar 6 yıl kıdem alabilmişlerdir.

Gene 12 numaralı Kanun Gücündeki Kararname 1.6.1975 tarihine kadar dördüncü derecenin üzerinden maaş alan öğretmenlerin mecburen emekli olmaları hükmünü getirmiştir. Öğretmen haziran 1975 tarihinden önce ya emekli olacaktır ya da örneğin 1, 2, 3. dereceden dördüncü dereceye indirilecektir. Bu hüküm açıktan Anayasaya aykırıdır ve memuru zorla tasfiye etme amacı gütmektedir.

Halen 20 yıllık bir öğretmenin adı var kendi yok MEYAK'ta 9—10 bin lirası vardır. Basından öğrendiğimize göre bu paralar özel teşebbüslerce kredi olarak verilmektedir.

Geçici öğretmen diye 13 yıldır çalıştırılan bir kısım meslekdaşımız ise 14. derecenin son kademesinde 5 yıldır bekletilmektedirler.

326 sayılı Yasa ile eğitmenlere verilen öğretmenlerle birlikte terfi etme hakkı da 657 sayılı Yasa ve ekleriyle geri alınmıştır. O eğitmenler ki yıllar önce ilköğretim seferberliğinin temel taşları olup ülkenin eğitimine en azı 30 yıldan beri hizmet etmektedirler.

Onbinlerce öğretmenimiz aylardan beri ders ücretlerini alamamaktadırlar. Gene başta Mardin ili olmak üzere Doğu ve Güneydoğu'daki arkadaşlarımız öğretim yılı başından beri mahrumiyet zammı vb. yan ödemeleri alamaz olmuşlardır.

Yan ödemelerde öğretmenler için ayrı bir derttir. Ayağını hiç toprağa basmıyan kimselere binlerce lira yan ödeme verilirken mum ışığına dahi hasret öğretmene ancak 120 lira gibi gülünç bir para ayrılmıştır. O da hiç eline geçmez.

12 sayılı Kanun gücündeki kararname boş kadro olmadığı takdirde memurun bir üst dereceye geçmesini de engellemektedir. Halbuki daha önce öğretmenler için kadro tıkanıklığı sözkonusu değildi. Öğretmenler baremin birinci derecesine kadar çıkabilirlerdi. 657 sayılı Yasa ve bu yolda çıkarılmış kararnamelerle öğretmenlerin müktesep hakları ellerinden alınmıştır.

SONUÇ:

Geçim koşulları tüm halkımız gibi öğretmenlerimizin de belini bükmüştür. Katsayının 7 olarak saptandığı günlerdeki kamu personelinin alım gücünü koruyabilmesi için bu koşullarda Devlet Plânlama Teşkilâtının 15 olarak önerdiği katsayının 9 olarak meclise sunulması gülünçtür. Ve devleti halka hizmet edemez duruma getirmenin bir uygulamasıdır. Aslında kamu personelinin ekonomik sorunlarını katsayı yükseltmesi ile çözmenin bu düzende olanağı yoktur. Emperyalizm ülkemizden kovulmadıkça, sömürü kalkmadıkça, vergi adaleti sağlanmadıkça, piyasa kontrol edilmedikçe, kısacası emekçi sınıf ve tabakalar iktidara ağırlığını koymadıkça değil kamu personelinin hiç kimseyi insan gibi yaşam düzeyine ulaştırmanın olanağı yoktur.

Basında, radyo ve televizyonda öğretmenlerden yana olduklarını söyleyenler yine öğretmenleri oyalama yarışına başlamışlardır. Öğretmenlerimiz son 30 yıldan beri kendilerinin sorunlarına doğru olarak eğilen, onları oyalamıyan tek iktidar görmemişlerdir. Öğretmenlerden taraf gözükmeye çalışan iktidarlar bile onlara boş vaadden öte birşey getirmemişlerdir. Ve bu tüm öğretmenler tarafından bilinmektedir.

657 sayılı Personel Yasası son kez ele alınırken 80 binden fazla üyesi, 575 şubesi olan öğretmenlerin tek devrimci örgütü TÖB—DER olarak yılardan beri, gittikçe ağırlaşan sorunların çözümünü sorumlulardan istedik. Sorumlular, oturup yüzbinlerin sesine kulak verecekleri yerde, sorunlarımıza çözüm arayacakları yerde karşımıza kıyımlarla, asılsız suçlamalarla, hep lehimize sonuçlanan mahkemelerle çıktılar. Ama dertler büyüdükçe büyüdü; sıkıntılar, doymak bilmez sömürü uygulamalarının doğurduğu acılar tüm emekçilerle birlikte bizim de dayanma gücümüzü zorlamaya başladı.

İsteklerimizde direneceğiz. Gene demokratik yollardan sorumluları uyaracağız. Bu amaçla 15 Şubat'ta 67 ilimizin 67 sinde toplantılar düzenledik. İstanbul'da, İzmir'de sessiz yürüyüş yapacağız. Bu eylemlerin ilgilileri uyaracağını umuyoruz, bekliyoruz.

Bizi yemeden içmeden, örtünmeden, barınmadan yaşayabilmek gibi doğa dışı, fizik dışı, çağ dışı koşulların içinde tutup verimli çalışmamızı bekliyorlar. Bu koşullarda yaşayan memurdan iş beklenebilir mi?

Artık hiçbir aldatmaca memurlarımızın bu arada bizim içinde bulunduğumuz utanç verici gerçeği dünyanın gözünden saklamayacaktır.

Bizleri oyalamaya son verilsin. Yoksa dernek kurma hakları olmayanların bile dolaylı-dolaysız eyleme geçtikleri günümüzde devrimci geleneği olan öğretmenlerimizin hangi yollara başvuracakları kestirilemez. Bütün bunların sorumluluğu da öğretmenleri yıllar yılı oyalayıp duranların olur.

TRT konusuna da kısaca dokunmak gerekir. TÖB—DER'in bir öğretmen örgütü olarak görevi halkımızın eğitimine ve bilinçlenmesine hizmet etmektir. Doğru olarak eğitilen, uyanan ve kendi haklarına sahip çıkan halkımız ülkemizin kalkınmasında en önemli rolü oynayacaktır.

Halkın dertlerini ve sorunlarını yeni yeni bir oranda dile getirerek bu uyanışa hizmet etmeye çalışan TRT'nin tutumunu destekliyor ve bu Anayasa kuruluşuna yöneltilen eleştirileri haksız buluyoruz.

Bazı çevrelerin 12 Mart sonrası yargıç karşısına dahi çıkarılmamış kimseleri peşinen suçlu diye kamu oyuna ilân eden o zamanki TRT'ye niçin karşı çıkmadıkları insanı düşündürüyor.

Kaldı ki günlerden beri sendikalar, odalar, dernekler ve çeşitli yasal kuruluşların tavırları halkımızın TRT'nin yanında olduğunu gösteriyor. Bu da TRT'nin doğru yolda olduğunun açık kanıtıdır. Bu bakımdan bu kuruluşa yardım hepimizin görevi olmalıdır.

AZ GELİŞMİŞLİĞİN GELİŞİMİ

— I —

GİRİŞ:

Kapitalizmin gelişmesi ve az gelişmişlik aynı tarihsel sürecin iki yanı, pencerenin iki kanadı gibidir. Bugün az gelişmiş denilen bölgeler kapitalizmle bütünleşmeden önce farklı «dinamiğe» sahip birbirlerine sadece uzak ticaretle bağlı bölgelerdi. Kendi dinamiği gereği gelişmekte olan kapitalizm bu bölgeleri hakimiyeti altına aldıkça bağımsız karakterlerini yitirdiler.

Doğası gereği sürekli genişleme dinamiğine sahip olan kapitalist sistemle bugün az gelişmişlik terimleriyle adlandırılan ülkeler arasında organik bağlar kuruldu. Merkez ve çevıeden oluşan hiyerarşik kapitalist sistem giderek evrensel nitelik kazandı. Merkezle çevre arasında (Merkez kapitalizmin dinamik yeri, hakim yeri gelişmiş kapitalist ekonomilerin tamamı, çevre, bugün az gelşmiş denilen ülkeleri kapsar) çevre ise kapitalist gelişme dinamiğine pasif biçimde bağlı, merkezin gereksinmelerine cevap veren, merkez tarafından şartlandırılan tek yanlı değer akışına (Merkeze doğru) sağlayan pramidin tabanını oluşturdu.

Sistem tek olunca, şüphe yok tek bir gelişme dinemiği söz konusu olacaktır; bu da evrensel kapitalist sistemin gelişme dinamiğiydi. Bu sonuncu noktada burjuva iktisatçıları bilinçli ya da bilinçsiz (bizim açımızdan bunun önemi yok) kapitalist sistemi «millî» kapitalist ekonomilerin oluşturduğu aritmetik toplam olarak mütalâa etme eğilimi göstermişlerdir. Sorunu bu biçimde koymanın pek önemli sonuçları vardır. İlk başta merkezin çevreyle olan sömürü ilişkileri, bağımlılık ilişkileri, çevrenin merkeze uydusunda bağımlı bir büyümeye itildiği noktası tamamıyla ihmal edilmiş oluyordu. Az gelişmişliği sadece üretim güçlerinin geriliğine indirgeyen yaklaşımlar yanıltıcıdır. Oysa az gelişmişliği, kapitalizmle bütünleşme süreci içinde sosyo-ekonomik ve kültürel yapıların çarpıtılarak tıkalı bir büyümeye zorlanması şeklinde düşünmek daha sıhhatlı bir yaklaşımdır. Bunun pratik politikadaki sonuçlarına ileride geleceğiz.

İkinci olaıak burjuva iktisatçıları az gelişmişliği tarihsel bir süreç olarak kavramak eğilimi göstermemişlerdir. Böylece metodolojik yöndeki eksiklikler sonuçta sorunun anlaşılmasını iyice güçleştirmiş, yazılıp çizilenlerin bolluğuyla realitenin kavranması arasındaki oransızlık büyüyüp gitmiştir.

Yukarıda değindiğimiz çifte soyutlama az gelişmişlik sürecinin özde kavramak yerine az gelişmişliğin sonuçlarını, (görünüşlerini) sebeplere indirgemek gibi bilimsel planda hoş karşılanmayacak sonuçlar doğurmuştur. Örneğin, fert başına düşen millî gelir payı temel kriter alınmış, buna kır nüfusunun yüksek oranı, tarımın ulusal gelirdeki payı, okuma-yazma durumu, kadının sosyal yaşamdaki aşırı pasifliği, çocuk ölümlerinin yüksekliği, teknik plândaki beceri noksanlığı ve buna benzer sonuçlar eklenerek az gelişmişlik sürecinin kavrandığı intibaı yaratılmıştır.

Aslında bu sonuçlar, görüntüler merkezle (gelişmiş kapitalist ekonomiler) çevre (az gelişmiş ekonomiler) arasındaki sömürü ve egemenlik ilişkilerinin sonuçlarıdır. Kişi başına düşen millî gelir payını temel kriter almanın ilk sonucu çevre kapitalizminin temel özelliklerini konu dışı bırakmak olmuştur. Böylece iktisadî gelişmelerinde gecikmiş, ama aynı gelişme çizgisinde bulunan ve bu gelişmeyi geriden takibeden ekonomiler varsayımına gidilmiştir. Buna tarihten sözde örnekler bulunmuş az gelişmiş ülkelerin durumlarıyla Fransa, Almanya, Birleşik Amerika ve Japonya'nın durumlarıyla paralellikler kurmuştur.

Aslında yukarıda sözü edilen ülkeler devrim öncesi Çarlık Rusya'sı da dahil hiç bir zaman bugünkü anlamda az gelişmiş ülkeler olmamışlardır. Ortada, kapitalist gelişmelerinde gecikmiş ülkeler söz konusudur. Bu ülkelerin İngiltere'nin yolunu takip etmeleri sonucu kapitalizmin merkezini oluştururken, gelişen kapitalizmle bütünleşen kapitalist öncesi ülkeler spesipik ve tıkanmış bir geçiş dönemine sürüklenmişlerdir.

Kişi başına düşen millî gelir payı esas alındığı takdirde Küveyt 3200 dolarla (yaklaşık) Birleşik Amerika'dan daha ileri bir ülke kabul edilecek, aynı şekilde Venezüella 760 dolarla Japonya'dan daha ilerde olacaktır. Japonya'da aynı dönemde kişi başına düşen millî gelir payı yaklaşık 660 dolardır.

Gabonda 1960 sonunda kişi başına düşen millî gelir payı Fransa'nın 1900 yılındaki seviyesine eşittir. Eğer Gabon'un Fransa'yı 60 yıl geriden takip ettiği düşünülürse bu, Gabon'un az gelişmiş değil, fakat gelişmesinde gecikmiş bir ülke olduğu sonucuna götürür. Böylece bağımlı ve şartlandırılmış iktisadî büyüme durumu gözden kaçmaktadır.

Giderek gelişmiş ekonomilerin ideolojik bir aracı durumuna getirilen «resmî» burjuva iktisadından daha fazlası da beklenemez. Kendi faşist dairelerinden çıkamayan burjuva iktisatçılarının «az gelişmişlik faşist daireleri» teorileri geliştirmekten başka çıkar yol kalmıyordu.

Kapitalizmin gelişmesi ve az gelişmişlik ayni tarihsel gelişimin, evrensel plândaki kapitalist birikimin sonucu olduğu halde, iktisatçıların sorunla uzun süre hiç ilgilenmemeleri, ya da merkez kapitalizminin çıkarları açısından ilgilenmeleri ilgi çekicidir.

Az gelişmişlik İkinci Dünya Savaşı sonundan başlıyarak 20 nci yüzyılın en önemli sorunu ilân edildi. Bu aşırı ilgi ne burjuva iktisatçılarının bilim açığına ne de batılı egemen çevrelerin insancıl girişimlerine indirgenemez.

Artan kurtuluş savaşlarından bazılarının giderek emperyalist bağları koparıcı nitelikler göstermesi, merkezle çevre arasındaki ilişkileri sarsıcısı gelişmelere sahne olması, dünya egemen çevrelerini telaşlandırdı. Sözde insancıl amaçlarla kurulan uluslararası örgütler (Birleşmiş Milletler, F.A.O., Dünya Bankası, UNESCO, UNICEF, vs.) statükonun bozulmasını önleyici tedbirleri de beraberlerinde getirdiler.

«Kurtuluş» Savaşlarının büyük çoğunluğu emperyalizmle bağları koparıcı bir yönde gelişmekten çok, emperyalizmle yeni dengeler kurulmasıyla sonuçlandı. Bu sonucu denge üretim güçlerinin gelişmesine denk düşen çevre ile merkez arasındaki sömürü, bağlılık, egemenlik ilişkilerinin günümüzdeki biçimidir. «Politik bağımsızlığa» yeni ulaşmış ülkelerle emperyalizm ilişkileri, başka bir deyişle verilen kurtuluş savaşlarının tarihsel anlamı ayrı bir yazının konusu olacak.

Biz bu yazıda az gelişmişliği tarihsel bir süreç olarak alacağız. Bu metodolojik bir zorunluluktur. «Sosyal bilimlerde bir sorunu en iyi biçimde kavramanın yolu söz konusu fenomenin tarihte ilk defa nasıl ortaya çıktığını, tarihsel zincirlemeden haraketle söz konusu fenomenin neye dönüştüğünü günümüzdeki durumunu tesbit etmektir» Metodolojik yönde ikinci zorunluk sorunu bütünlüğü içinde kavramaktır. Pascal'ın deyişiyle bütünü kavramak, bütünü oluşturan parçaları kavramaktan daha kolaydır.

Konuya girmeden önce 1940, özellikle 1950 lerden sonra «resmî» burjuva iktisatçılarının az gelişmiş ulusların gelişme sorunlarına ilişkin görüşlerine kısaca değineceğiz.

Yanlış ve eksik yaklaşımdan hareket edilince, bunun doğal sonucu olan tartışmalar da başladı. Bu tartışmalar aşağıdaki alanlarda oluyordu.

Sanayiden mi yoksa tarımdan mı başlanacak. Başka bir deyişle, kalkınmada öncelik sanayiye mi tarıma mı verilecek. Ağır teknoloji mi yoksa hafif teknoloji mi kullanılacak? Ağır sanayi mi? Ha fif sanayi mi? Özel sektöre mi öncelik verilecek yoksa kamu sektöre mi öncelik verilecek vs.

Birinci tartışma özden yoksun bir tartışma idi. Sanayi ile tarım ayrı mütalâa edilemezdi. Sanayileşme olmadan tarım kesiminde üretkenliği artırmak söz konusu olamazdı. Aslında sorun, sanayi mi, tarım mı sorunu değil de tarımda üretkenliğin artırılmasıydı. Bu da tarımın sanayileşmesini gerektiriyordu. Gübre, traktör biçer, vs. gibi. Sanayiden gelen girdiler olmadan tarımda verimlilik arttırılamazdı. Bilimsel görünümde de olsa burada amaçlanan ideolojik yanlar saklı idi.

Ağır sanayi mi, hafif sanayi mi tartışmaları da anlamsızdı. Nitekim böyle bir ayırım ilk başta ekonominin çeşitli sektörleri arasındaki tamamlayıcılığı hiçe sayıyordu.

Teknoloji sorununa ilerde tekrar geleceğiz, günümüzdeki bağımlılığın temelini teşkil eder duruma gelmiştir. Şu kadarını söylemek yetecek şimdilik: Ulusal ve Uluslararası plânda üretim ilişkileri aynı kaldıkça, bağımlılık ve sömürü süreci değişmedikçe geri kalmış ekonomilerin teknoloji seçme konusunda bir serbestiye sahip olmayacakları açıktır. Kamu kesimine mi, özel kesime mi ağırlık verilmesi sorununa gelince böyle bir tartışma olsa olsa devletle ilgili aşırı bir bilgi ürünü olabilir. (1)

— II —

KAPİTALİST GELİŞME VE AZGELİŞMİŞLİK: MADALYONUN İKİ YÜZÜ

Kapitalizmin azalan kâr hadleri temayülü yasası, kapitalistleri üretimlerini genişletmeye zorlarken, kapitalist öncesi üretim biçimlerinin egemen olduğu bölgelere doğru yayılmak zorunluğu ortaya çıktı. Sömürgecilik, artık değer oranlarını yükselterek sözü edilen temayüle karşı etkin mücadele biçimini ortaya koydu. Böylecekapitalist üretim ilişkileri çeşitli biçimlerde, şimdi azgelişmiş denilen bölgelerde egemen olmaya başladı.

Şüphe yok kapitalist üretim ilişkilerinin girmesi, kapitalist öncesi ilişkileri bütünüyle dönüşüme uğratmadı. Sözkonusu değişim, merkez kapitalizminin gereksinmelerine cevap verecek biçimde ve oranlarda oluyordu. Dışardan ithal edilen ve tek yanlı değer akışını sağlayan yeni üretim ilişkilerinin bu bölgelerde egemen olmasıyla, kapitalist sistem artık bir dünya sistemi niteliğine dönüşmüş bulunuyordu. Kapitalist üretim ilişkilerinin, kapitalist öncesi üretim biçimlerinn egemen olduğu bölgelere giderek yayılması bu sonuncuların az gelişmişliklerinin başlangıcı olmuştur. Bu ekonomilerin dışa dönük ve bağımlılığı, kapitalist üretim ilişkilerinin bu özel biçimde girişinin sonucudur. Başka türlü söylemek gerekirse çevre kapitalizminin gelişmesi bu ülkelerin kendi öz dinamiklerinin doğal gelişimi sonucu değil, fakat yabancı bir üretim biçiminin tabiri câizse saldırısı sonucu ortaya çıktı.

Merkez kapitalizminin kendi gereksinmeleri, üretim güçlerinin gelişim seviyesine bağlı olarak çevrenin neyi nasıl üreteceğini de belirliyordu. Burada çevre ile merkez arasındaki tamamlayıcılığı bütün azgelişmiş ülkeler için doğrusal olarak anlamak gerekir. Nitekim merkez kapitalizmi sadece neyin nasıl değil ama, neyi nerede üreteceğini de biliyordu. Böylece bazı ülkelerdeki büyüme diğerlerinin aleyhine gelişebiliyor.

Az gelişmiş bölgelerde kapitalist gelişimin baş-

---

(1) Daha sonra tartışmalar büyüme kutupları F. Perroux) Sanayileştirici sanayiler (G. D. Bernis Dinamik ürünler (G. Kohlmey) Filiz Sanayiler vs. biçiminde devam etti.

laması mülkiyet ilişkilerini değiştirdiği gibi bu ülkelerdeki el sanatlarını da yıktı. El sanatlarının ortadan kalkması her zaman ve her yerde ayni biçimde olmadı. Özellikle «modern» kesimin dışında kalan iç bölgelerde uzun zaman direnmesini sürdürdü. Kapitalist üretim ilişkilerinin girmesiyle bu ekonomiler ihracata yönelik; maden bölgelerinin, limanların, plantasyonların oluşturduğu, «modern» denilen sektörle, merkez kapitalizmine bu sonuçlar aracılığıyla bağlanmış «geleneksel» sektör olmak üzere ikiye bölünmüş oldu. Bazı bilim adamları bu iki sektörün birbirinden bağımsız olduğu görüşünden hareketle (düalizme) görüşünü ortaya atmışlardır. Aslında bu sektör birbirinden kopuk değil, fakat diyaletik biçimde biri ötekine bağlıdır. «Geleneksel» denilen bu sektör «modern» sektörün ucuz emek deposunu oluşturarak, onun aracılığıyla merkez kapitalizmine bağlanmıştır. Kapitalist sistemin hiyerarşik yapısı içinde piramidin tabanını oluşturmuştur.

Özetlemek gerekirse, ekonomi iki ana sektörden oluşuyordu:

1 — İhracat sektörü ve ona bağlı ticarî faaliyetleri ve hizmetleri kapsayan sektör, 2 — «Geleneksel» sektör, Geleneksel sektör bir taraftan modern kesim için işgücü deposu olurken, diğer taraftan da çöküntü (Regresyon) dönemlerinde ayni işgücünü barındıran, kabullenen ikili bir görevi üstlenmiştir. Geri kalmış ülkelerde sendikal faaliyetlerin ve örgütlenmenin çok geç ve cılız gelişmesinin maddî ve tarihsel koşulları da burada yatmaktadır.

Bu koşullar altında üretim ülke gereksinmelerine göre değil, fakat merkez kapitalizminin gereksinmelerine göre yapılmakta ve hemen tamamı dışarıya ihraç edilmektedir. İhracatla gelirleri artan sınıfların özellikle lüks tüketim malları gereksinmeleri de ithalât yoluyla merkezden sağlanmaktadır. O halde toplumda çıkarları birbirine denk «üç sınıf» oluşmuştur. 1 — Büyük toprak sahipleri, 2 — İhracatçılar, 3 — İthalatçılar...

Kapitalist üretim ilişkilerinin girmesi sonucu ortaya çıkan bu sosyal sınıflarla, merkez kapitalizminin egemen sınıfları arasındaki çıkar birliği geri kalmış denilen ülkelerde üretim güçlerinin gelişmesinin (sanayileşmenin) objektif koşullarını da ortadan kaldırmıştır. Toprağın ihracat yoluyla verimliliğinin artması, giderek daha geniş alanların özel ellerde toplanması sonucunu doğurmuştur. Diğer taraftan el sanatlarının geniş ölçüde yıkılmasıyla açığa çıkan emek gücü «modern» denilen sektöre doğru kaymıştır. Sanayileşmenin çok cılız olması ve genellikle ihracat mallarının ilk dönüşümünden öteye gidemeyen faaliyetleri kapsaması sonucu, kır kesiminden atılan nüfus ya işsiz kalmış ya da sosyal verimliliği düşük faaliyet anlamlarında barındırılmıştır. Bugün Lâtin Amerika'lı iktisatçıların marjinal nüfus diye adlandırdıkları kitlelerin oluşumu da çevre kapitalizminin bu özel gelişim süreci ile ilgilidir.

Büyük toprak sahipleri ile ihracatçıların çıkar ortaklığı merkez kapitalizminin ihracatçısıyla ayni doğrultuda gelişirken, merkezdeki ihracatçının çıkarı da geri kalmış ülkelerdeki ihracatçıların çıkarları ile uyuşmakta, dolayısiyle sanayileşme yerli ve yabancı egemen sınıflar koalisyonunca engellenmektedir.

Yukarıda belirtildiği biçimde oluşan yapısal değişiklikler kurumlar, ideoloji ve kültür alanlarında da kendini gösterir. Bir taraftan eski toplumsal yayınların oluşturduğu kültür (tarım toplumunun kültürü) diğer yandan sömürgecilik, onun sömürü aracı olarak yoz biçimiyle giren batı burjuva kültürünün meydana getirdiği karmaşa, batı modeli tüketime yönelik bir kitle oluşturarak, bu kitleyi geri kalmış denilen ülkelerin sömürülmesinde maddî temel olarak kullanmaktadır. (1).

Merkez ve çevre kapitalizmi arasında kurulan bu tip ilişkiler, başka bir değişle dışa dönük (ihracat ekonomileri) 20 nci yüzyılın ikinci çeyreğine kadar genel hatlarıyla yaşamıştır.

Merkez kapitalizminin çevreyi şartlandırma olanaklarının azaldığı 1930 yıllarında (kapitalizm sürekli kriz içinde bulunduğu ve harp yılları) bazı bölgelerde sanayileşme denemeleri başlamıştır. Bu «içe dönük» diyebileceğimiz sanayileşme 1950'lerden sonra emperyalizmin bu bölgeleri tekrar etki alanına almasıyla ortadan kalkmıştır. Türkiye'deki 1930 yıllarında devletin öncülüğünde girişilen endüstrileşme çabalarını bu vesile ile hatırlamak yararlıdır.

---

(1) Buradan giderek burjuvazinin oluşturduğu kültürün özünde yoz olduğunu düşünmek son derece hatalıdır. Böyle bir görüş bilimsellikle ilgili olamaz. Söylemek istenen bu kültürün son aşamada yoz yanlarının geri kalmış ülkelere ihraç edilmiş olmasıdır.

FAŞİZAN BASKILAR YOĞUNLAŞIYOR

Yurdumuzun her yerinde olduğu gibi, Kars'ta da faşizan baskılar yoğunlaşmış ve birçok öğretmenin önü kesilmiş, dövülmüştür.

Bu baskı ve yıldırma girişimlerinin kaynağı emperyalizmdir. Dünyada ve ülkemizde çıkarlarını tehlikede görmektedir. Çünkü her geçen gün ezilen sınıf ve tabakalar uyanmakta, sömürüldüğü bilincine ulaşmaktadır. Bu ise emperyalizm ve uzantılarını tedirgin etmektedir.

Göle'de felsefe öğretmeninin önü kesilmiş ve döğülmüştür. Yine, Alpaslan Lisesi öğretmenlerinden Ali Özdemir ile Özdemir Şenice'nin gece önü kesilmiş ve sokak ortasında dövülmüşlerdir.

Böylece katsayı artışları vergilerle tekrar devlet bütçesine dönerek, bu fonlar vurguncu egemen çevrelere ucuz kredi olarak verilerek, yoksullaşan kamu personeliyle alay ediliyor.

Resmî rakaflara göre, hayat pahalılığı geçen dört yılda yüzde 112 oranında artarken katsayı yediden sekize çıkarıldı. Bu şu demektir: Kamu personelinin satın alma gücü dört sene öncesine göre yüzde 112 oranında bozulmuştur. Buna karşı katsayı artışı, vergilerle geri alınan kısım dahil aynı dönemde yüzde 14 nominal artış sağlanmıştır. İçinde bulunduğumuz 1975 yılında fiyatların yüzde 30'dan fazla artacağı resmî ağızlarca söylenmekte, yeni zamların «müjdesi» verilmektedir. Şimdiden ekmekle sigaraya bir zam gelmiştir bile. Katsayıyı 1975 için 9'a çıkarmak ise vergilerle geri alınan kısım dışında sadece yüzde 9'dan az bir reel artış sağlayacaktır. Sadece 1975 yılında kamu personelinin satın alma gücü yüzde 20 ile yüzde 25 arasında bozulacaktır. Bazı gıda maddelerinin yüzde 50 ile yüzde 80 arasında artacağı da tahminlerde yer alıyor. Bu koşullar altında katsayıyı 9'a değil 16'ya çıkarmak gerekmektedir.

Tüm kamu personeli ve öğretmenler bu uyutma kampanyası karşısında eli kolu bağlı mı kalacak

Öğretmenlerin ve diğer kamu personelinin yaşama koşulları günden güne bozulurken sistemin dışına, türedi sektöre itilirken, Hz. Davut'un sabrını gösterip bekleyecek miyiz, Özlük sorunları hep askıda mı kalacak? Öğretmen kitlesi faşist baskılar altında ezilmeye, saldırılara hedef olmaya devam mı edecek?

Kaybedilecek zamanımız kalmadı. Etkin örgütlenmeye gitmek, tek öğretmen örgütü olan TÖB — DER'in etkinliğini artırmak, grev ve toplu sözleşme hakkını elde etmek gündemin birinci maddesi olmalıdır. Aksi halde aldığımız maaş her geçen gün daha da gülünç rakamlara varacaktır.

Bağımlı iktisadî büyümenin, sömürünün sorumlusu olanlar, sömürü ve vurgun düzenin sonuçlarını çalışan kitlelerin bir günahıymış gibi göstermek gayreti içindedirler. Aşırı kâr oranlarını sürdürmek, statükonun devamını sağlamak için karanlık oyunlar düzenlenmekte, yurtsever, özgürlükçü gençler kurşunlanmakta, tüm demokratik kuruluşlara karşı saldırıya geçilmektedir. Saldırıların sonuncusu, 2 Şubat 1975'de Malatya'da tezgâhlandı. Kitlelerin uyanmasından, haklarına sahip çıkmasından kuşku duyulmaktadır.

Egemen çevrelerin saldırıları karşısında demokratik haklarımızı korumamız, bozulan yaşama koşullarını düzeltmemiz, güvence içinde yaşayabilmemiz için öncelikle yasaların bize tanıdığı haklara sahip çıkmamız ve yasal kısıtlamaları bilinçli olarak zorlamamız, örgütlenmemiz, sesimizi duyurmamız en büyük zorunluk haline gelmiştir.

Özgürlük içinde, insanca yaşama koşullarına ulaşmamızı egemen çevrelere ve onların devletine mi bırakacağız? Yoksa etkin ve bilinçli bir mücadeleyle en doğal haklarımızı, sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme haklarımızı elde etme mücadelesi mi vereceğiz

TÖB — DER olarak, sömürüye, faşizme, saldırıya, uyutmacaya hayır diyoruz. Örgütün saflarında toplanın, örgütün etkinliğini artırın, sorunların çözümünü, sömürü düzeninin devamında çıkarı olan vurguncu egemen sınıflara bırakmayın. Emeğinizden başka satacak bir şeyiniz olmadığını, öteki emekçilerle kaderinizin birlik olduğunu unutmayın. Memur yabancılaştırmasından kurtulun. Ve biliniz ki, emeğinden başka satacak bir şeyi olmayanların, bu sömürü ve vurgun ortamında tek güvencesi, öncelikle grev ve toplu sözleşme hakları olan örgütleri oluşturmaktır.

Sömürüye, faşizme, emperyalizme, saldırıya karşı, özgürlük, fırsat ve olanak eşitliği, ve insanca yaşamak için mücadele..

TÖB — DER

hukuk köşesi

DERNEKLERE HAKARET SUÇLARI

Halit ÇELENK

Derneğimiz şubelerinden Genel Merkeze zaman zaman gönderilen yazılarda kimi kişi ve kuruluşlar tarafından söz ya da yazı ile derneğimize ve şubelerimize hakaret edildiği ve bu kişi ve kuruluşlar hakkında hakaret davaları açıldığı bildirilmekte ve hukuk yardımı istenilmektedir.

Şubelerimiz ve üyelerimizce bu konularda gösterilen duyarlılık ve titizlik sevindiricidir. Drneğimizin bu tür saldırılardan ve sataşmalardan korunması, suçluların cezalandırılmasının sağlanması hepimizin görevleri arasındadır. Bu saldırılara karşı derneğimizi ve üyelerimizi korumak ve haklarını savunabilmek için yasalarımızda «kuruluşlara hakaret» hallerini düzenleyen hükümleri, dava açabilmenin, şikâyette bulunabilmenin hukuksal koşullarını öğrenmekte yarar vardır. Burada değişik olasılıkları gözönüne alarak özet halinde de olsa konuya açıklık getirmeye çalışacağız.

1. — Türk Ceza Yasası kişilere hakaret ile kuruluşlara hakaret halleri arasında, şikâyet açısından, bir ayırım yapmıştır. Gerçek kişiler kendilerine hakaret edildiği takdirde her zaman şikâyet hakkına sahiptirler. Hakaretin niteliğine göre yetkili yargı organında dava açabilirler.

Tüzel kişilere ve örneğin derneklere gelince:

Derneklerin, dernek adına yani tüzel kişi olarak şikâyette bulunabilmeleri için «âmme menfaatine hadim» (kamu yararına hizmet eden) derneklerden olması gerekir.

Bu konuda Türk Ceza Yasasının 483 üncü maddesinin 2 nci fıkrası şöyle demektedir:

«Alî veya siyasî veya mülkî veya askerî bir heyet veya siyasî bir parti *yahut âmme menfaatine hadim bir cemiyet veya müesseseye* tecavüz ve hakarette bulunanlar, fillerinin mahiyetine göre 480 veya 482 inci maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılırlar.

Görülüyor ki yasa ancak «âmme menfaatına hadim» derneklere hakaret edildiği takdirde bu derneklere şikâyet hakkı tanımaktadır. Böyle bir niteliği bulunmayan derneğe hakaret halinde, tüzel kişi olarak şikâyette bulunma hakkı kabul edilmemiştir.

Yargıtay ikinci ceza dairesi oybirliği ile verdiği kararda şöyle demektedir:

«TCK'nun 483. maddesinin 2. fıkrası; hakaret suçunun mağduru olabilecek tüzel kişileri göstermiştir. Her tüzel kişi, diğer bir deyimle her topluluk, hakaret suçunun mağduru olamaz. Bu itibarla, TCK'nun 483. maddesinin 2. fıkrasında istisnasız olarak gösterilen topluluklar haricinde kalan Türkiye Öğretmenler Sendikasının, tüzel kişi olarak hakaret suçundan ceza davası açması, kanun koyucunun kastı haricine çıkacağı düşünülmeden, davaya bakılarak hüküm tesisi, bozmayı gerektirmiştir». (30.12.1968 gü nve 9305/10999 sayılı karar).

Bir derneğe «âmme menfaatine hadim» dernek niteliği tanıma yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmiştir. Ancak Bakanlar Kurulu, uygun gördüğü derneklere «kamu yararına hizmet eden dernek» niteliği verebilmektedir. Örneğin Türk Hukuk Kurumu ve Kızılay Derneği Bakanlar Kurulu Kararı ile âmme menfaatine hadim derneklerden sayılmıştır.

Derneğimiz hakkında böyle bir karar olmadığından, gerek Genel Merkezimize ve gerekse şubelerimize hakaret edildiği takdirde dernek ve şube olarak yani tüzel kişilik adına şikâyet hakkı bulunmamaktadır. Ancak bundan bir zarar doğmuşsa bu zararın tazmini için hukuk mahkemesinde tazminat davası açmak mümkündür.

Eğer Derneğe yapılan hakaret, dernek mensuplarını da içine alıyorsa, dernek üyelerine de sirayet ediyorsa bu takdirde üyelerin ya da yöneticilerin *kişi olarak* hakaret davası açma hakları vardır.

Hangi hallerde derneğe yapılan hakaret dernek üyelerine ve mensuplarına da sirayet etmiş sayılır?

Bunu saptamak için hakaret eden kimsenin kullandığı sözlere bakmak ve buna göre hukuksal durumu saptamak gerkecektir. Örneğin «bu derneğin üyeleri...dir», «bu derneğin yöneticileri...dir», «bu derneğe girenler...dir» sözleri dernek üyelerini de kapsadığından, bu ve buna benzer hallerde üyelerin de hakaret davası açmak hakları kabul edilecektir.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı gibi derneğimiz tüzel kişiliği tarafından yani Genel Merkez ya da şubelerimizce hakaret davası açılamaz. Eğer yapılan hakaret yöneticilerimize ya da üyelerimize sirayet ediyor ve onları da içine alıyorsa hakaret davası bu yöneticiler veya üyeler tarafından açılmalıdır.

II — Hareketin Çeşitleri:

Yasalarımıza göre başlıca iki türlü hakaret vardır:

a) Adî hakaret.

b) **«Maddei mahsusa isnadı suretiyle hakaret»** ya da kısaca **«maddeli hakaret»,**

Adî hakaret ya da sövme Türk Ceza Yasasının 482. maddesinde gösterilmiştir. Madde şöyle demektedir:

«Her kim toplu veya dağınık ikiden ziyade kimse ile ihtilât ederek her ne suretle olursa olsun bir kimsenin namus veya şöhret veya vakar ve haysiyetine taarruz eylerse üç aya kadar hapis ve elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasiyle mahkûm olur.»

«Bu fiil kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitap edilen veya hitap edildiği anlaşılan telgraf, telefon, mektup, resim veya herhangi bir yazı vasıtasiyle işlenirse failin göreceği ceza on beş günden dört aya kadar hapis ve yüz liradan beşyüz liraya kadar ağır para cezasıdır».

«Kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuriyle beraber alenen vâki olursa ceza bir aydan altı aya kadar hapis vc iki yüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezasıdır.»

«Fiil, 480 inci maddenin 4 üncü fıkrasında beyan olunan vasıtalardan biri ile işlenirse failin göreceği ceza, üç aydan bir seneye kadar hapis ve beş yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasıdır.»

Maddî Hakarete Gelince :

«Maddeli hakaret» de anılan yasasın 480 inci maddesi ile cezalandırılmıştır. Bu maddede de şöyle denilmektedir:

«Her kim toplu veya dağınık ikiden ziyade kimse ile ithilât ederek diğer bir şahıs hakkında bir maddei mahsusa tâyin ve isnadı suretiyle halkın hakaret ve husumetine mâruz kılacak yahut namus ve haysiyetine dokunacak bir fiil isnat ederse üç aydan üç seneye kadar hapse ve iki yüz liradan iki bin liraya kadar para cezasına mahkûm olur.

«Bu fiil kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya herhangi bir yazı veya telefonla işlenirse failin göreceği ceza dört aydan üç seneye kadar hapis ve iki yüz elli liradan iki bin beş yüz liraya kadar ağır para cezasıdır.

«Kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuru ile beraber âlenen vâki olursa ceza beş aydan üç seneye kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıdır.

«Bu cürüm umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtasiyle irtikâp olunmuş ise, failin göreceği ceza altı aydan üç seneye kadar hapis ve bin liradan beşbin liraya kadar ağır para cezasıdır.»

Bu iki tür hakaret arasında farklar vardır. Adî hakaret davaları Sulh Ceza Mahkemelerinde görülür. Maddeli hakaret davaları ise Asliye Ceza Mahkemelerinde bakılır. Adî hakaret suçlarından ötürü verilen cezalar daha hafif, maddeli hakaret suçlarının işlenmesi halinde verilecek cezalar daha ağırdır. Bu suçlar basın yoluyla işlendiği takdirde cezalar arttırılmaktadır.

Ancak burada önemli olan adi hakaret ile maddeli hakaretin ayırt edilmesi, hangi sözlerin adî ve hangi sözlerin maddeli hakaret kapsamına girdiğinin saptanmasıdır. Hukuk kitaplarında ceza uzmanları bu ayırım için değişik ölçüler önermişlerdir. Ancak bu konuda açık ve kesin bir tanımlama yapılamamış, bir ölçü saptanamamıştır.

Genel olarak bir kişiyi halkın gözünde küçük düşürücü sözler, sövmeler adî hakaret olarak kabul edilmektedir. Örneğin «eşek, hayvan herif, anani S.K. ederim, namussuz, fahişe, orospu, it herif» ve benzeri sözler adi hakaret niteliğindedir.

Eğer hakaret eden kişi, hakaret edilene *belli bir eylem* isnat ederse bu takdirde maddeli hakaret söz konusu olacaktır... Örneğin bir kişinin...» ile ... yerde zina ettiği, A'nın evinden eşya çaldığı ve hırsızlık yaptığı vb. mağdura belli bir eylem, bir suç, onu halkın gözünde küçük düşürecek bir olay yüklenmiştir.

Suç adi hakaret olsun, maddeli hakaret olsun basın yoluyla yani gazete, dergi, kitap bildiri ya da benzeri yayın yolları ile işlenirse dava Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemelerinde bakılır

Hakaret suçları 6 ay içinde şikâyet edilmezse zaman aşımına uğrar. Bu süre geçtikten sonra artık dava açılamaz. Günlük gazetelerle işlenen suçlardan ötürü açılacak davalarda zaman aşımı süresi 3 aydır.

Nereye Başvurulacaktır?

Yukarıda açıklandığı gibi Türk Ceza Yasasının 482 nci maddesine aykırı bir eylem yani hakaret söz konusu olduğu takdirde şikâyetçi doğrudan doğruya suçun işlendiği yer Sulh Ceza Mahkemesine bir dilekçe ile başvuracak ve davacı olduğunu bildirecektir. Bu hallerde görevli mahkeme Sulh Ceza Mahkemesidir.

Eğer Türk Ceza Yasasının 480 inci maddesinde yazılı maddeli hakaret sözkonusu ise görevli mahkeme suçun işlendiği yer Asliye Ceza Mahkemesidir. Bu hallerde şikâyetçi yerel Asliye Ceza Hakimliğine dilekçe ile başvuracak, sanık hakkında şikâyetçi olduğunu bildirecek ve cezalandırılmasını isteyecektir.

Yukarıda yazılı her iki halde de şikâyetçi, dilekçesinde tazminat isteminde de bulunmalı ve istediği manevî tazminatın miktarını bildirmelidir.

Suç Basın Yoluyla İşlenmişse :

İster adi hakaret olsun (482) isterse maddeli hakaret olsun (480) suçun basın yoluyla işlenmesi halinde, şikâyet dilekçesi yerel Sorgu Hakimliğine verilecek ve sanık hakkında Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde dava açılması ve sanığın cezalandırılması istenecektir.

Suç basın yoluyla işlendiği takdirde, yayında dağıtıldığı ve mahkemelerinde de şikâyette bulunabilir. Bu hallerde yayının dağıtıldığı mahkemesi de davaya bakmaya yetkilidir.

Burada dikkat edilecek nokta, suçun Memurin Muhakemat Kanunu ile ilgili olup olmadığıdır. Eğer suç memurun görevinden ileri gelmiş ya da memuriyet görevinin yapılması esnasında işlenmişse, basın yoluyla olsun ya da olmasın, bu hallerde Memurin Muhakematı hakkındaki yasa hükümleri uygulanacaktır. Bu konuda derneğimizce yayınlanan HUKUK YAZILARI kitabının 231 inci sayfasında yayınlanan «Lüzumlu Muhakeme Kararları» başlıklı yazıda gerekli bilgi verilmiştir.

Bu yazıda açıklanan yöntemlere ve sürelere göre hareket etmek gerekir.

III — Dilekçe Örnekleri :

A — Adi hakaret halinde Sulh Ceza Hakimliğine verilecek dilekçe örneği aşağıdadır. Bu formül dilekçe olayın özelliğine göre düzenlenerek yerel Sulh Ceza Hakimliğine verilecektir.

B — Adi ya da maddeli hakaret halinde, eğer suç basın yoluyla işlenmişse aşağıdaki örnek dilekçeyle sorgu hakimliğine başvurulacaktır.

.... *SULH CEZA HAKİMLİĞİNE*

Davacı : Ahmet Sönmez. Lise Edebiyat öğretmeni. Gazi Mah. Pehlivan Sk. No. 20—Malatya.

Sanık : Mustafa Yılmaz. Yeni Mh. Nergis Sk. No. : 5 Malatya.

Suç : Hakaret.

Suç tarihi : 5.1.1975 Perşembe günü saat 10.00 sularında.

OLAYLA

1 — 5.1.1975 Perşembe günü saat 10.00 sularında evimden okula giderken, Atatürk Caddesinde, Bilim Kitabevinin önünde daha önce tanımadığım ve sonradan adının Mustafa Yılmaz olduğunu öğrendiğim sanığa rastladım. Mustafa Yılmaz 8—10 yaşlarında küçük bir çocuğu dövüyordu. Çocuk yere düşmüş ağlıyor ve sanığa kendisini dövmemesi için yalvarıyordu. Etrafta halk toplanmıştı. Sanığa yaklaşarak, çocuğu dövmemesini rica etim ve bunun doğru olmadığını uygun bir dille anlatmaya çalıştım.

2 — Sanık haklı hiçbir neden yokken ve kendisine karşı herhangi kötü bir söz söylemediğim halde bana dönerek: «Ulan eşek herif, sen benim işime ne karışıyorsun, defol git buradan» sözleriyle hakaret etmiştir. Bu sözlerle beni orada bulunan halkın gözünde küçük düşürmüştür.

3 — Sanığın bu küçük düşürücü sözlerine karşı hiçbir cevap vermedim. Ve karşılıkta bulunmadım.

Bana yaptığı hakaretten ötürü sanığın cezalandırılmasını istiyorum.

Yasa maddeleri : T. C. Yasasının 482 ve ilgili diğer maddeleri.

İsbat araçları : Olayı gören tanıklar

Son istek : Yukarıda açıklandığı gibi sanık bana hakarette bulunarak halkın gözünde küçük düşürdüğünden yargılanmasını, cezalandırılmasını ve 1000,— lira manevî tazminatın kendisinden alınarak bana verilmesini saygıyle dilerim.

Tanıklar

1 — 2 —

3 — 4 —

Tarih, İmza

.... SULH CEZA HAKİMLİĞİNE

Davacı : Ahmet Yılmaz, Bahçelievler 10. Sk. 4/5 — Adana.

Sanıklar : 1 — Kemal Sarı, Yeni Posta Gazetesi Yazarı, Gazi Cad. Sanlı Sk. No. 7 — Adana
2 — İlhan Doğan, Yeni Posta Gazetesi Sorumlu Yönetmeni. Aynı adreste.

Suç : Yayın yoluyla hakaret.

İstemin konusu : Adana'da yayınlanan Yeni Posta gazetesinin 2.1.1975 günlü sayısında çıkan bir yazı ile bana hakaret edildiğinden Basın Yasası ve Türk Ceza Yasası hükümlerine göre sanıklar hakkında AdanaToplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde dava açılması isteğidir.

O L A Y L A R

1 — Sanıklardan İlhan Doğan'ın sorumlu yönetmeni olduğu ve kentimizde yayınlanan Yeni Posta adlı gazetenin 2.1.1975 günlü sayısında 2. sayfanın 1. sütununda «Görev Başına» başlıklı ve Kemal Sarı imzalı bir yazı yayınlanmıştır.

2 — Dava konusu yazının 2. paragrafında ve 5. satırda: «Terbiyesiz, iki yüzlü adam», 4. paragrafında ve 1. satırda: «Sahtekâr, rüşvetçi» sözleriyle bana hakaret edilmiştir.

3 — Bu hakaret sözlerinin beni hedef aldığı yazıdan açıkça anlaşılmaktadır.

4 — Böyle bir hakaret yazısını yayımlamaması gereken gazetenin sorumlu yönetmeni diğer sanık İlhan Doğan'da görevini yapmıyarak Basın Yasasının 16/1 maddesi gereğince suça katılmıştır.

5 — Her iki sanığın yargılanarak cezalandırılmaları için Adana Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesinde dava açılmasını, verilecek cezalandırılma kararının aynı gazetede yayınlanmasını, 1000'erlira manevî tazminatın sanıklardan ayrı ayrı alarak bana verilmesini istiyorum.

Yasa maddeleri : T. Ceza Yasasının 482. maddesi ile Basın Yasasının 16. maddesi.

İsbat araçları : Gazete, gerekirse bilirkişi incelenmesi ve başka deliller.

Son istek : Sanıklar hakkında Toplu Basın Asliye Ceza Hakimliğine dava açılarak cezalandırılmalarını ve her birinden 1000'er lira manevî tazminatın tahsilini saygiyle dilerim.

Ek : 21.1.1975 günlü gazete

Tarih, İmza

ÖĞRETMENLERİN ÖZLÜK SORUNLARI İÇİN ŞİMDİYE DEK YAPILAN BAZI GİRİŞİMLERİMİZ

TÖB — DER örgüt olarak öğretmen özlük sorunlarının çözümü için şimdiye dek önemli girişimler yapmıştır. Ancak girişimlerimizden umulan sonuçlar alınmadığından bunlar öğretmenlerimize yansıtılmamıştır.

Şubelerimizden ve öğretmenlerimizden gelen devamlı istek üzerine yapılan girişimlerimizin bir kısmını yayınlama gereksinmesi duyulmuştur.

Ayrıca tüm bu girişimlerimizin bizim istediğimiz olumlu sonuca varamamasındaki nedenlerden en önemlisinin üyelerimiz tarafından bilinmesinde sayılamayacak denli yararlar görmekteyiz. O da şudur: Çağdaş örgüt biçimi olan toplu sözleşmeli ve grevli sendika kurma hakkımızı alamaz ve böyle bir sendika kuramazsak tüm özlük haklarımızın alınmasına olanak yoktur. Onun için öğretmen arkadaşlarımız sendikal mücadelenin eğitimini yaparak kendilerini bu mücadeleye hazırlamalıdırlar. Etkin mücadeleye girişemezsek egemen güçlerin bize sendika hakkı vermesi düşünülemez. Sendika hakkını ancak bizim bilinçli mücadelemiz alacaktır. Bu inkâr edilmez bir gerçektir.

Özlük hakları konusundaki uğraşılarımıza gelince:

1 — 12 sayılı Kanun Gücündeki Kararnamenin hazırlanışı sırasında Millî Eğitim Bakanlığı ile defalarca görüşülmüş ve şu konularda kesine yakın bir anlaşmaya varılmıştır.

a) İlkokul öğretmenleri 11 nci dereceden başlayarak 3 yılda bir terfi edecekler ve birinci dereceye kadar çıkacaklardı.

b) Türkiye mahrumiyet bölgelerine ayrılacak, bölgelerin özelliklerine göre mahrumiyet zammı ödenecektir.

c) Her ne şekilde olursa olsun derece ve kademe kaybına uğrayarak arkadaşlarından düşük maaş alanlar aynı seviyeye getirilecekti.

ç) Geçici öğretmenlerin durumu kesin sonuca bağlanacak, bunlar sınava girecek ve asil öğretmenliğe geçirilecek sınavda başarı kazanamıyanlar genel hizmetlere alınacak ve Millî Eğitimin çeşitli bürolarında çalıştırılacaklardı. Daha sonra sınavda başarı kazanacaklar öğretmenliğe alınacaktı.

d) Mesleği asıl öğretmenlik olup Genel Hizmetler bölümünde çalışan (Şube Müdürü Yardımcısı, Millî Eğitim Müdürü ve Yardımcıları) gibi olanlar Eğitim Hizmetleri bölümüne alınacaklardı.

e) Köy öğretmenlerin bir yılı 15 ay sayılacaktı.

f) Erkek öğretmenler 25 bayan öğretmenler istediklerinde 20 yıl üzerinden emekli olabileceklerdi.

g) Öğretmenlerin kendi yöneticilerini seçmeleri isteğimiz Bakanlıkça uygun görülmüştü.

h) Eğitmenlerin, ilkokul öğretmenleri gibi normal terfi yapmaları sağlanacaktı.

Ne var ki sayılan haklarımız siyasî gücü elinde tutanlar tarafından verilmemiştir. Çünkü haklar verilmez alınır. Haklarımızı alacağız. İlerici unsurları bütün çalışan, ıstırap çeken baskı gören halkımızı, öğretmenlerin bu demokratik mücadelesini desteklemeye çağırıyoruz.

ÖĞRETMEN ARKADAŞ!

GREVLİ, TOPLU SÖZLEŞMELİ, SENDİKAL HAKLARIMIZIN ALINABİLMESİ İÇİN TÖB—DER'de BÜTÜNLEŞ VE MÜCADELEYE HAZIR OL!

HALKIMIZA

Ülkemizde, özellikle emeğiyle geçinenlerle işsizler, her gün ağırlaşan geçim sıkıntısı, hayat pahalılığı karşısında şaşkına dönmüşlerdir.

Her öğün yiyecek aş, her gün çalışacak iş derdi hepimizi canından teninden bezdirdi. En zorunlu gündelik yiyecekler bile bulunamıyor, alınamıyor. Şeker yok, yağ yok, et—ekmek yok. Bulunanlar da ateş pahasına, can pahasına.

Kısacası geçim taşın başında, ekmek aslanın ağzında..

Ülkemiz bu durumdayken politikacıların kulakları sağır, gözleri kapalı. Onların en büyük dertleri kendi aralarındaki koltuk kapışmaları, Türkiye'mizde, salt «yaşamak» bile başlıbaşına bir fedakârlık. Hepimiz içerde dışarda el kapılarına kul edildik. Yurdumuz hapishaneye, sınırlarımız hapishane duvarlarına döndü. Bu duvarlar açılıverse, yurttaşlarımız geçim uğruna canını dışarı atacak. Kaçan kaçana olacak bu güzelim yurttan.

Yağın, şekerin önünde dizi dizi kuyruklar, hastahane kapılarında kalabalık hastalar ki iğne atsan yere düşmez. İş kurumlarının önünde bölük bölük işsizler ordusu.

Neden?

Çünkü yüzyıllardan beri, topraklarımız, madenlerimiz, haşhaşımız, emeğimiz yerli yabancı parababalarına peşkeş çekiliyor.

Buna karşı duranların önüne hep faşist baskılar, adam öldürmeler, öğrenci dövmeler, öğretmen kıyımları, «balyoz»lar, sıkıyönetimler, dar ağaçları kondu. Ama bütün bunlar, olsa olsa, yaraya tuz, yangına körük olabilir. Biz halkın öğretmenleriyiz, halkız! Kıtlıklardan kıranlardan geldik. İplerle, işkencelerle, öldürülmelerle de bitip tükenmeyiz. Ama bıçak kemiğe iyice dayandı. Bu böyle sürüp gidemez.

— Biz, seksen bini aşkın TÖB — DER'li öğretmen kamu personeli için toplu sözleşmeli, grevli sendika istiyoruz.

— Köyden fabrikaya, çarşıdan gecekonduya kadar herkes için örgütlenme hakkı istiyoruz.

— Düşünceyi bile yasaklayan faşist kökenli 141 — 142. maddeler kaldırılsın istiyoruz.

— Hayat pahalılığının balyozu tepemizden çekilsin istiyoruz.

— Mağara devri insanının bile başını sokacak bir kovuğu varken, bizim altına sığınacak bir çatımız bile yok. Konut sorunumuza çözüm istiyoruz.

— Günden güne yayılıp giden faşist saldırılar önlensin, faşizm mahkûm edilsin istiyoruz.

— Tüm çalışanlara kendi yöneticilerini seçme hakkı istiyoruz.

— Eğitimde fırsat eşitliği, olanak eşitliği, ücrette adalet, adalette gerçeklik istiyoruz.

Bu isteklerimizin gerçekleştirilmesi amacıyla TÖB — DER, yasaların kendisine tanıdığı her türlü girişimde bulunacaktır. Sorunlarımızı yurt yüzeyinde tüm ilgililere duyurmak üzere 15 Şubat günü 67 il'de kapalı salon toplantıları, mitingler, yürüyüşler yapacağız.

Bütün demokratik kuruluşları bu konuda yasal dayanışmaya, yasal birliğe çağırıyoruz.

TÖB—DER YÖNETİM KURULU

NOT : Ankara C. Savcılığına bir örneği verilmiş. 24.1.1975 gün ve 1975/29 sayı ile «Alındı Belgesi» alınmıştır.

Danıştay, Yasalara Başkaldıran Burdur Valisini Mahkum Etti.

T. C.
D A N I Ş T A Y
Beşinci Daire
Esas No. : 1974/8566
Karar No. : 1974/5078

Davacı : Dursun Utku,
Vekilleri : Av. İlhan Dişçi, Av. Halit Çelenk, Av. Nevzat Helvacı, Av. İsmail Çevik, Gazi M. Kemal Bul. 14/12—Ankara
Davalı : Burdur Valiliği.
Davanın özeti , : Davacının görevden uzaktırılmasına ilişkin 25.5.1974 tarihli işlemin iptali isteminden ibarettir.
Savunmanın Özeti : Davacı ve üç arkadaşının memuriyetleri içinde ve dışında ki bazı fiilleri hakkında tahkikat yapılması veya yargılanmasına karar verilmeleri nedenille görevden uzaklaştırılmalarında kanunsuzluk bulunmadığı yolundadır.
Raportör : Mehmet Güngör
Düşüncesi : Merkezi idarede görevlilerin hiyerarşi içinde yürütülmesi esastır. Anayasanın 112 nci maddesinde de idarenin kuruluş ve görevlerile bir bütün olduğu ve yerinden yönetim idareleri hariç olmak üzere görevlilerin merkezden yönetim esasına göre yerine getirileceği belirtilmiştir.

Olayda da görevden uzaklaştırmaya gerek görmiyen bakanlık görüşüne rağmen tesis edilen görevden uzaklaştırma işleminde objektif bir değerlendirme görülmemiştir.

Bu nedenle işlemin iptali gerekir.

Kanunsözcüsü : İbrahim Yener
Düşünces i : Görevden uzaklaştırma işlemi davanın konusudur. 657 sayılı Kanunun 137 ve müteakip maddelerinde bu müessese düzenlenmiştir. Buna göre ilgili için adlî ve idarî kovuşturma açılmış olması ve görevi başında kalmasında kamu düzeni bakımından sakınca olmasıdır. Daha önce hakkında Adlî Kovuşturma açılmış ve beraat etmiştir. Nakilleri düşünülmüştür. Bu sırada hiç bir gerekçe gösterilmeden dava konusu işlem tesis edilmiştir. Ayrıca ortada Millî Eğitim Bakanlığının bununla ilgili talimat ve emirleri mevcut iken hilâfına müttehaz kararda bu sebeplerle isabet görülmemiştir. İptali gerekeceği düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Beşinci Dairesince işin gereği düşünüldü:

Duruşma için gün konularak taraflara davetiye gönderilmesi üzerine davacı vekilleri Av. İlhan Dişçi ile Av. İsmail Çevik'in geldikleri idarî temsilcisinin gelmediği görülerek kanun sözcüsünün huzuru ile duruşmaya başlandı. Gelen tarafa usulüne göre söz verilip dinlendikten ve kanunsözcüsünün düşüncesi alındıktan sonra dava dosyası incelendi ve gereği düşünüldü:

Bazı olay ve huzursuzlukların meydana geldiği Yeşilova Lisesinde 21.4.1974 tarihinden beri Millî Eğitim Bakanlığı müfettişlerince tahkikat yapıldığı ve herhangi bir öğretmenin görevden uzaklaştırılmasına gerek görülmediği, aynı bakanlığın Burdur Valiliğine gönderdiği 23.5.1974 tarihli yazıda da Bakanlık müfettişlerince yapılan soruşturma sonucuna kadar öğretmenler hakkında bu yolda bir tedbirin uygulanmasına lüzum olmadığı belirtildiği halde aynı okul öğretmeni olan davacının 25.5.1974 tarihinde Burdur Valiliğince görevinden uzaklaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Valiliğin kendi sorumluluğu altında alacağı kararlarda da objektif delillere dayanması esastır. Bakanlıkça haklarında işlem yapılmaması öngörülen kamu görevlilerinin valilikçe görevden uzaklaştırılabilmesi de ancak bu konuda yaptırılacak ve Bakanlık görüşünün dışında o personelin suçluluğunu saptayacak delillere dayalı bir tahkikata ve bu tahkikat sonunda varılacak , bitaraf bir görüşe dayanmalıdır.

Davalı valiliğin savunmasında; davacının görevden uzaklaştırılmasına sebep olarak şahsı ile ilgili olmayan suç isnatı edildiği, başka kişilerin tutuklandığı, bazı olaylarda suçlu gösterildiği, işlemin tesisinde Millî Eğitim Bakanlığının görüşünün ve tahkikatının nazara alınmadığı, hatta konu ile ilgili mahallî adlî yargı organının ve bazı bakanlıkların karar ve icraatlarının hatalı olarak nitelendirildiği dosyanın incelenmesinden anlaşılmıştır.

Bu duruma göre valiliğin kendi beyanı dışında işlemin objektif bir görüşe dayandırılmadığı aşikârdır.

Açıklanan nedenlerle davacı hakkında görevden uzaklaştırma işleminin iptaline 1000 lira avukatlık ücreti ile 137.50 lira yargılama giderinin davacıya verilmek üzere davalı idareden alınmasına 4.12.1974 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
Sait Köksal	Fethi Tansuk	Şerafettin Özbek

Üye	Üye
Turgut Akmirza	Galip Tanrıöver
(R. Mühür ve İmza)	Örneğine Uygundur.

Aslı gibidir.

Arifiye İlköğretmen Okulundaki 35 Öğretmen Okul Müdürünü Bakanlığa Şikayet Etti.

35 imzalı dilekçe aşağıdadır.

Millî Eğitim Bakanlığı
Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğüne
ANKARA

Şöyle der Atatürk:

«Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller bekler.»

Bu nesil, üzerinde baskı kurularak mı yaratılacaktır? Yoksa evinin gece bir şişe gaz dökülüp tutuşturulmasından endişelenip, defalarca uykusunu bölerek evini kontrol eden öğretmen mi yetiştirecektir? Böyle bir ortamda Mustafa Kemal'in istediği fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller değil, yetişse yetişse fikri kör, irfanı kör, vcdanı kör nesiller yetişir. Böyle bir nesli yetiştiren de öğretici değil, körelticidir.

Biz bu okulun öğretmeni olarak her gün ayrı bir tahrik metodu uygulayan, öğrenci-öğretmeni huzursuz eden Cavit ÖZTÜRK'ün Müdürlüğünü yaptığı Arifiye İlköğretmen Okulu'nun yarınlarını karanlık görmekteyiz.

Gündüz masa başında planlanan, gece yasa dışı yöntemlerle uygulanan olaylarla, durum her gün biraz daha huzurlu bir soluk almayı güçleştirmektedir. Bağlı bulunduğumuz idarî yönetmelik şöyle der:

«İlköğıetmen Okulları Demokratik kurallarla yönetilir» (İlköğretmen Okulları İdarî Yönetmeliği: Madde : 3) Oysa; Demokratik kuralarla işbaşına gelmiş olan öğrenci örgütü, yönetim kurulu üyeleri haksız suçlamalarla görevden uzaklaştırılarak, öğrenciler üzerinde terör kurulmak istenmiştir. Bunu izleyen günlerde 17 öğrenci gece yarısı yataklarından kaldırılarak belirli kişiler tarafından dövülmüş ve olay Mahallî Sakarya AKŞAM GAZETESİ'nde «Arifiye İlköğretmen Okulunda Atatürkçü öğrenciler dövülüyor.» başlığı altında yayınlanmıştır. Hattâ bazı öğrenci velileri bizzat okula gelerek, çocukların âdil bir yargı ile cezalandırılabileceğini, fakat asla dövülemeyeceğini olayın tekrarı halinde Savcılığa başvuracaklarını söylemişlerdir. Biz, derslerimizde çocuklara, yasaların asla çiğnenmeyeceğini öğretiriz. Şüphesiz, suçlu öğrenci yasal yollarla cezalandırılır. Ancak, ceza bir yargılama sonucu verilir. Verilirken de, Anayasa'nın 14. maddesinin 3. ve 4. maddeleri asla çiğnenemez.

Biz öğretmenler, bazı yöneticilerin bu tür uygulamalarını onaylamıyoruz. Ancak, öğrenci karşısında İdareyi zayıf duruma düşürmemek için, karşı da çıkmadık. Çünkü biliyoruz ki, yaratılmak istenen kargaşalık sadece ve sadece demokrasi düşmanlarına yarayacaktır. Okulumuzun geleceği bakımından kargaşaya fırsat vermemek için kişiliğimizden dahi fedakârlıkta bulunduk ve bulunmaktayız da...

Ancak bu durum Müdür Cavit ÖZTÜRK'e ve onun tertipçileri (Hıncal KARABAY, Mustafa KAPTAN, Mehmet AKÇAYLI'ya) sadece ve sadece cesaret verdi ve bugün iki arkadaşımızın okuldan alındığına tanık olduk. Daha iki öğretmenin de aynı yollarla alınacağı söylenmektedir. Hergün yaratılan olaylar karşısında biz öğretmenler bu durumlarla daha da tedirgin olmaktayız.

Gündüz masa başında yapılan, gece eyleme konulan plânlar, korkunç olarak oynanmakta ve bu yolda verilen yetkiler yasalara aykırı olarak insafsızca kullanılmaktadır.

Biz öğretmene çalışma odası olarak verilen Folklor odası gece yarısı —evet, gece yarısı. Çünkü eylem daima gece yapılmaktadır— kilidi kırılarak içeri girilmiş ve ortaya bir rakı şişesi konularak fotoğrafı çekilmiş, ertesi gün ilgili arkadaştan öğrenciler burada içki içmişler diye hesabı sorulmuştur Eğer böyle bir şey var ise, kapı gece değil gündüz kapı kırtlarak değil, normal yolla açılarak (Hıncal Karabay, Hasan Süloğlu, Mehmet Akçaylı, Mehmet Ünal gibi kişilerle değil) bizzat odanın sorumlusu Cemal Erkıral'ın nezaretinde yapılmalıydı.

İki öğretmen arkadaş akşam yemeğinden sonra lokalde otururken müdür Cavit Öztürk tarafından fotoğrafı çektirildiği söylenerek sonra da öğretmene bununla şantaj yapılmaya çalışılmıştır.

Öğrenciler ispiyon olarak kullanılmakta ve öğretmen öğrenciye izlettirilmektedir. Kendilerine ispiyon olarak kullandıkları bazı öğretmenlere özel muamele yapılarak, öğretmen bütünlük ve birliğini dağıtıcı davranışlarda bulunulmaktadır.

Dil devrimine ve Türk Dil Kurumuna karşı çıkılarak Atatürk devrimleri tahrip edilmekte, bu durumla Atatürk devrimlerine bağlı öğretmenlere çelişki yaratılmaktadır.

Tertip ve düzenler o düzeye gelmiştir ki, bugün Arifiye İlköğretmen Okulunda herhangi bir öğretmenin dolabı açılarak (tabii her zaman olduğu gibi gece yarısı) içine birkaç yasak yayın konulup fotoğrafı çekilerek veya buna benzer daha başka olayla biz öğretmenlere şantaj yapılmayacağına dair garanti verecek yetkili bir makam ve sorumlu kalmamıştır. Artık bugün Franko'nun ülkesi bile kişilerin bu kadar tedirgin yaşadığı bir ülke değildir.

İdarî kadro içerisinde dahi bölünmeler mevcut, olup, idarî toplantılar yapılmayarak, Yönetim İşleri Müdür ve birkaç kendi paralelindeki idarecilerle dayanışma halinde yürütülmeye çalışılmaktadır.

Burada sayılamayacak kadar suistimaller mevcuttur. İVEDİ gelmesine gerek duyduğumuz Bakanlık Müfettişlerine durum delilleri ile açıklanacaktır.

Yarının ümitleri olan öğretmenleri yetiştiren ve 1200 öğrenciyi sinesinde barındıran bu Eğitim Müessesesini, sokulmak istenen bataktan kurtarılmasını saygı ile arzederiz. 31.1.1975

DEVRİMCİ BİRLİK

Cemil ÇAKIR

Birinci pazar bölüşümü savaşında, emperyalist-kapitalist ülkeler yurdumuzu paylaşmışlar ve düşen topraklarımızı işgal etmişlerdi. Yurtsever olduklarını, halka hizmet ettiklerini, yani ülke ve ulus için çalıştıklarını iddia eden egemen güçler, işgalci emperyalist-kapitalist ülkelerin yanlarında yerlerini alarak ulusal özden ve yurtseverlikten yoksun olduklarını, aslında ulusallığı da, yurtseverliği de çıkarlarını sürdürmek için bir paravana olarak kullandıklarını belgelemişlerdir.

Yurdumuzu işgal eden emperyalist-kapitalist ülkelere ve onların yerli işbirlikçilerine karşı ülkemizin gerçek sahipleri olan emekçi halkımız, gerçek yurtsever ve aydınlar Mustafa Kemal'in önderliğinde bağımsızlık savaşını başlatmışlar, bu savaşı kazanarak ezilen, sömürülen, mazlum uluslara ve halklara kurtuluş yolunu göstermişlerdir. Bağımsızlık savaşımız süresince ulusal birliğin ve ulusal gücün sağlanmasında, öğretmenlerimiz ve örgütleri üzerine düşen görevleri en ileri biçimde yerine getirmişlerdir.

Ne var ki, bağımsızlık savaşımız emperyalizmin-kapitalizmin ve yerli işbirlikçilerin işgaline, baskı tahakküm ve sömürüsüne karşı verildiği halde, savaşın kazanılmasından sonra kalkınma yön ve yöntemi olarak kapitalist sistem benimsenmiş, tüm kaynaklarımız bu yönde kullanılmış, fakat bir türlü kalkınma sağlanamamış, sonuçta ülkemizi emperyalizmin tekrar etkisi altına almıştır.

İkinci paylaşım savaşının dünya üzerinde yarattığı şartlar ülkemizde de etkisini göstermiş, 1950 de iktidarı ele geçiren «gayrı millî güçler» ülkemizin ekonomisini, eğitimini, kültürünü, politikasını vb. ulusal çıkarlara göre değil, emperyalist-kapitalist çıkarlar doğrultusunda yönlendirmişlerdir. Egemen güçlerin politikadaki temsilcileri ülkemizin tüm servetlerini, halkımızın alın terini emperyalizme ve temsil ettikleri güçlere peşkeş çekiyorlar «Türkiye küçük bir Amerika oluyor, mamur ve müreffeh Türkiye yaratıyoruz, Türkiye'ye bir Türkiye daha kattık» diye bu çifte sömürüyü halktan saklıyorlardı. Aslında bu sözlerinin başka bir görünüm biçiminde haklı yanları vardı. Bu politikacılar, temsil ettikleri sömürü sınıflar adına konuşuyorlardı. Ülkemize bir ülke daha katılmıyordu, ama, milyonerlerimizin milyonları bir kat daha artıyordu. Mamur ve müreffeh Türkiye yaratılmıyordu ama, egemen güçlerin mamur ve müreffeh yaşantıları biraz daha ileri boyutlara ulaşıyordu. Türkiye «Küçük bir Amerika» olma yolunda gerçekten ilerliyordu; üsleri, askerleri, uzmanları, barış gönüllüleri, NATO-su CENTO'su ve ikili anlaşmalarıyla, montaj ve gazoz sanayisiyle, banka krediler ve yardım adı altındaki yurtturmacalarıyla ülkemize dolmuştu Amerikalılar... Eğitim, kültür ve yaşantımızın Amerikalılarınki gibi olması isteniyordu. «Amerika olmazsa biz yaşayamayız» diyecek kadar yıkanmış beyinler, aşağılanmış insanlar vardı ülkemizde. Evet, ülkemizi sömüren egemen güçler, sömürülerini daha da yoğunlaştırmak için halkımızın körleşmesini, kullaşmasını ve köleleşmesini istiyorlardı. Ve bunun için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlardı.

Ne var ki, ülkemizde hatırı sayılır sayıda ve nitelikte gerçekleri görebilen namuslu aydınlar vardı. Bunlar korkmadan, usanmadan egemen güçlerin baskı, tahakküm ve zulmünden yılmadan, gerçekleri halkımıza anlatmaya, sömürüyü gözle önüne sermeye çalıştılar. Ulusal eğitimi, ulusal kültürü, ulusal ekonomiyi, ulusal politikayı savunarak halkımızı uyandırma görevini yerine getirmeye çalıştılar. Bu arada öğretmenlerimiz de bu görevi yapanların başında geliyordu. Tüm aydınlara, öğretmenlere, ilerici ve devrimci gençlerimize yapılan baskılar, zulümler, işkenceler ve kurşunlamalar bunları sindiremiyor bilâkis emekçi sınıf ve tabakalarla daha kaynaşmalarını sağlıyor, emekçi halkımız kendinden ve ülkemizden yana olanlarla, ülkemizi ve emeğini sömürenleri daha iyi tanımaya, kendi haklarına ve yurdumuza sahip çıkmağa başlıyordu.

Emperyalist-kapitalist sömürü düzeni kendi yapısı gereği; zaman zaman ekonomik ve giderek sosyal ve siyasal krizler içine girer. Bu kez de ağır bir kriz ve bunalım içine düşmüştür. Bu kriz ve bunalımın en ağır yükünü geri bıraktırdığı ülkelerin işçilerine, yoksul köylülerine, dar gelirli memur ve öğretmenlerine çektirmek istemektedir.

Emperyalizm ve uzantıları ekonomik kriz ve bunalıma girdikçe, baskı ve zulümü artırmakta baskı ve zulmünü artırdıkça buhran ve krizlere daha da çok girmekte baskılar, krizler, buhranlar ezilenlerin ve sömürülenlerin uyanmasını hızlandırmakta ve böylece emperyalist-kapitalist sistem bir daha çıkamayacağı bir bataklığa saplanmaktadır. Son zamanlarda ülkemizde işçilerimiz, yoksul köylülerimiz, ilerici ve devrimci gençlerimiz ,öğretmenler ve aydınlarımızı üzerinde yoğunlaştırılan baskılar, zulümler, işkenceler, kurşunlatmalar bu sömürü düzeninin sürdürülmesini amaçlamaktadır. Gelecek iyi günlerin çabuklaştırılması için baskıya, tahakküme, zulme, işkenceye ve sömürüye karşı olanların emek-

→

Eğitimde Eşitlik Bu mu ?

Raftaki yasalarda kalan, eşitliği dillerinden düşürmeyen politikacı ve aynı fikirdekilere öğretim eşitsizliğini bir belgeyle göstereceğiz. Batıdaki okullarda bir ders için, iki, üç öğretmen bulunurken bizim okullarda dersler öğretmensizlikten boş geçiyor. Lâboratuvarsız, araç ve gereçsiz öğretim yapan çocuklarımız şimdi stajyer öğretmenlerden de yoksunlar. Okullarımızdaki yeni mezun öğretmenler tecrübe kazandıktan sonra hemen batıya alınıyorlar. Üstelik gençlerimiz batıda bütün olanaklarla yetişen gençlerle aynı şartlar altında sınava girecekler.

Birinci devrede birkaç veli arkadaş, öğretmen sorunu için Ankara'ya gittiler. Fakat ikinci öğretim devresinde de yine üç öğretmenle öğretime devam edecekler. Bu üç öğretmen de Mart'ta askerliğe gidiyorlar. Bir de imtiyazlı sınıflı, kaynaşmamış bir kitlenin varlığını inkâr ederler. İşte okul demeye utandığımız Meslek Lisesindeki öğretmenler, boş geçen dersler ve eşitsizlik belgesi.

Siverek Meslek Lisesi A ve B sınıflarında okuyan iki öğrencinin karne durumları.

A		B	
Türkçe ve Komp.	: Dolu	Türkçe ve Komp.	: Dolu
Yabancı dil	: —	Yabancı dil	: —
Beden eğ.	: Dolu	Beden eğ.	: Dolu
Millî gü.	: —	Millî gü.	: —
Ahlâk	: —	Ahlâk	: —
Matmatik	: Dolu	Matematik	: —
Fizik	: —	Fizik	: —
Meslek resim	: —	Meslek resim	: —
Elektrik bil.	: —	Mekanik	: Dolu
Malzeme bil.	: —	Elektrik bil.	: —
Ölçme ve kont.	: —	Malzeme bil.	: —
Atelye ve teknik	: —	Ölçme ve kont.	: —
Mekanik	: —	Atelye ve tek.	: Dolu

Bu utanç belgesini ilgililere ve kamuoyuna duyurmanızı diler, saygılarımı sunarım.

Mehmet CİBRAN

çi sınıf ve tabakalar etrafında gerçek bağımsızlık ve gerçek demokrasi için derlenip toparlanmaları, ilerici ve devrimci birliği oluşturmaları gereklidir. Bu birlik için çalışmak ilerici ve devrimcilerin ve gerçek yurtseverlerin başta gelen görevleridir.

Öğretmenlerimizin özlük ve meslek sorunlarının çözümü için, toplu sözleşmeli, grevli sendika haklarını almaları için, pahalılığı ve faşizan baskıları protesto etmek için 15 şubat 1975'te 67 ilimizde yapacakları kapalı salon toplantıları, 16 şubat 1975'te İzmir ve İstanbul'da yapacakları sessiz yürüyüşler öğretmenlerimizin birlik ve beraberliğinin bir simgesi ve aynı zamanda Türkiye devrimci dayanışmasının gerçekleşmesi yolunda önemli bir etken olacaktır.

TARSUS ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

Tarsus TÖB—DER Şubesi örgütlenmeyi geliştirmek, üyelerimizi örgüt içinde eğitmek amacıyla etkin çalışmalar yapmaktadır. Son olarak 25.1.1975 günü, «Demokrasi, emperyalizm, faşizm ve bu olgular içinde öğretmenlerin özlük sorunları» adlı bir seminer düzenlemişlerdir. Seminere, öğretmenler, köylüler ve işçiler katılmış ve ilgiyle izlemişlerdir.

İKİ ÜYEMİZE SALDIRILDI

Egemen güçlerin halktan yana, ilerici, devrimci ve yurtsever öğretmenlere karşı yürüttükleri saldırılar her geçen gün giderek artmaktadır.

Kuşkusuz bu saldırılar, yalnızca ülkemizdeki devrimci, ilerici öğretmenlere özgü değildir. Yıllardan beri sinsi sinsi yürütülen ve 12 Mart'tan sonra kitle halinde kıyıma dönüşen bu çağdışı girişimler tüm aydınlara yöneliktir. Günümüzde de öğretmenler ve diğer kamu personeli üzerinde bu yıldırma, sindirme ve yoketme girişimleri en iğrenç biçimde sürüp gitmektedir.

Kökende ise ezilen sınıf ve tabakaların yarattıkları artı değer ve yeraltı-yerüstü kaynaklarımızın insafsızca sömürülmesi, emperyalizme peşkeş çekilmesi yatmaktadır. Emekçi sınıf ve tabakaları uyandıkça, kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda örgütlenip, bilinçlendikçe, sınıfsal çıkarlarını tehlikede gören emperyalizm ve uzantılarının rahatı kaçmakta ve kudurganlıkları, saldırganlıkları artmaktadır. Nevton yasasına göre; «Cisimlerin çekimleri kütleleri ile doğru orantılı, uzaklıkları ile ters orantılıdır». Emperyalizmin zulmünün şiddeti de aynen böyledir. Emekçi sınıf ve tabakalar uyandıkça, gerçekleri gördükçe, örgütleniy yönetime yöneldikçe, ayak sesleri parababalarının kulaklarını tırmaladıkça, emperyalizmin baskı ve zulmü de artar ve belirgin hale gelir. Yol kesmeler, sokak ortasında adam öldürmeler, aydınların görevine son verip, çoluk çocuğu ile açlığa terketmeler, bu uyanışların, ayak seslerinin somutlaşmasından başka bir şey değildir.

13.1.1975 günü komando ve faşistler Aralık Lisesi bahçesine girerek okul müdürü Şerafettin Yeşilbaş ile yardımcısı Hüsnü Feyzioğlu'na saldırmış ve dövmeye başlamışlardır. Durumu gören ilçe halkından bazı kişiler olay yerine gelmiş ve öğretmenleri saldırganların elinden almışlardır. Saldırganlardan birisi de; ilçe A Partisinin başkanının oğludur. Bununla yetinmeyen saldırganlar, ertesi gün de matematik öğretmeni Muammer Ataman'a saldırmışlar ve cadde ortasında kıyasıya dövmüşlerdir.

TAVŞANLI ŞUBEMİZİN SEMİNERİ

Şubemiz, «öğretmenlerin özlük ve mesleki sorunları, ekonomimizde ve eğitimimizde emperyalist etkiler» adlı bir açık oturum düzenlemiştir.

Konuşmacı olarak, Eskişehir'den İbrahim İşyar ile Rüştü Bozkurt katılmışlardır. Toplantıya geniş bir halk kitlesi ve öğretmenler katılmış ve konuşmaları ilgi ile izlemişlerdir.

MALATYA RAPORU

H. Nedim Şahhüssamoğlu

Ülkemizde olup bitenleri, oynanılmak istenilen oyunları ayrıntılariyle yazma gereği yoktur. Çünkü herkesçe bilinmekte, görülmekte ve yaşanılmaktadır. Ancak açıkta oynanan bu oyunun sonucu hergün bir yurtsever öldürülmekte, hergün demokratik örgütler ve kurumlara saldırılmakta, Anayasal örgüt ve kurumları ortadan kaldırmak veya çalışmaz duruma getirilmek istenmektedir. Bütün bunların sorumluları bulunmadığı gibi üsetlikte saldırıya uğrayanlar sanık sandalyasına oturtulmak istenilmektedir.

İşte süregelen bu oyunları kamu oyuna duyurmak, protesto etmek, sorumluları bir kez daha uyarmak için TÖB — DER Malatya Şubesiyle Malatya'daki demokratik örgütler birlikte «FAŞİZMİ PROTESTO» için 2.2.1975 Pazar günü saat 11.00'de bir sessiz yürüyüş düzenlendi. Gerekli yasal girişimler yapıldı, izin alındı. Yürüyüş komitesi düzenlendi, komitenin kuruluşundan sonra durum çevre il, ilçelere ve halka duyuruldu.

YÜRÜYÜŞ BAŞLIYOR:

2.2.1975 pazar günü saat 11.00'de Malatya Kız Sanat Enstitüsü önünde ve ana cadde üzerinde toplanıldı. Yürüyüş kortejine en az 10.000 kişiyi aşkın insan katıldı. Katılanların büyük çoğunluğu öğretmen - köylü - işçi ve gençlerdi. Çevre il ve ilçelerden çok sayıda yurtsever de gelmişlerdi ve katılmışlardı. En ilginç yanı yürüyüş kortejine köylü kadının katılışı ve en önde yer alışlarıydı. Yürüyüş kortejinin yanında ve beraberinde 30.000'i aşkın halktan insan katılarak yürüdüler. Cadde ve kaldırımlar insan seli haline gelmişti. Yol civarlarındaki evlerin balkon ve pencerelerine binlerce insan toplanmıştı. Hepsi içtenlikle ve kalpten yürüyüşü destekliyorlardı. Böylece Atatürk Anıtının önüne kadar gelindi. Öylesine bir gelişti ki, Malatya'da görülmemiş bir yürüyüş ve destek. Atatürk anıtının etrafı insan denizi haline gelmişti. Bu insan seli, emniyet kuvvetlerini ürküttü ve kendilerinden kuşku yarattı. Oysa ki, yürüyüş çok disiplinli ve sessiz devam ediyordu.

Atatürk Anıtı önünde, ATATÜRK'e ve ölen devrimcileri anmak için saygı duruşuna hazırlanılıyordu. Tam bu sırada sayıları 20-25 kadar olan Ülkü Ocaklı bir grup ortaya çıktı. Küfürlerle tahriklere başladılar Bu grupla, kortej arasında 10-15 m. kadar mesafe vardı ve arada da hayli polis görev almıştı. Bunların tahriklerine hiç cevap verilmiyordu. Cevap alamayınca bu kez birisi (Ülkü Ocaklarından) tabancasını çekti. Tabancayı resmi elbiseli bir polis aldı ve sahibiyle biraz öteye götürüp tabancasını vererek bıraktı. Tertip komitesi, orada bulunan emniyet sorumlularına uyarıda bulunarak, «biz saygı duruşumuzu yapıp dağılacağız, bunlar olay çıkarmaya çalışıyorlar, önlemeye çalışınız.» Bu uyarıya karşılık !siktir olun, dağılın, yoksa görürsünüz» şeklinde hakaretli cevap verildi. Defalarca uyarı yapılmasına rağmen hiç ilgilenilmediği gibi, adeta onları tahrike çağırırcasına bir tutumları vardı. Bütün bunlar, sayısı 30-40 bini aşan halkın gözleri önünde oluyordu. Tertip komitesi, bunların tahriklerine uyulmamasının sık sık duyuruyordu. Gerçekten hiç uyan da çıkmadı ve sessizlik devam ediyordu. Öylesine bir disiplin vardı.

Saygı duruşu başlayıp herkes susunca, Ülkü Ocaklarında saldırı çıkmayacağını anlayan polisler, aniden Halk Eğitim Merkezi binasının önüne çıkarak saygı duruşunda olan ve sessiz duran topluma saldırdı. Coplarla önüne gelene rastgele vuruyorlar ve yere yıkıyorlardı. Görülmedik bir saldırıydı. Korkunçtu. Polisin bu saldırısı Ülkü Ocaklarınca alkışlanıyordu. Ancak bu faşistler hiçbir saldırya geçmediler. Sadece polis saldırıyordu. Topluluk dağıtılınca, polisler faşistlerin yanına gitti. Faşistler, polisi alkışlarla omuzladılar.

Dağılan topluluk gruplar halinde TÖB—DER Şubesi önüne gelmeye başladılar. Tertip komitesince, toplanan halk dağıtıldı. Keza, faşistler de polisin arkasında TÖB—DER Şubesinin önüne kadar geldiler ve küfürlerine devam ettiler. Ama hiçbir müdahale görülmedi.

Bu saldırıda yüzlerce kişi coplanarak yaralandı. Fakat 20 kadarı çok ağır yaralıydı. Bu yaralılar şunlardır:

1 — Aziz Maho TÖB—DER Şube Yön.
2 — Aziz Takçı (Emekli Öğretmen)
3 — Ali Şahabettin Aktaş (İlköğ. Müf.)
4 — Ramazan Şimşek (Öğretmen)
5 — Şeyho Kızıldağ (Öğ.)
6 — Yusuf Bayram (Öğ.)
7 — Hasan Doğan (Öğ.)
8 — Hüseyin Nacar (Öğ.)
9 — Hasan Sönmez (Öğ.)
10 — Hasan Çınar (Öğ.)
11 — Selâhattin Toy(Halktan)
12 — Erdal Bozkurt (Halktan)
13 — Mustafa İçöz (Halktan)
14 — Yusuf Ulumsayakdağ (Halktan)
15 — Hüseyin Özçelik (Halktan)
16 — Salih Çakmak (Halktan)
17 — Mustafa Yılmaz (Avukat)
18 — Mehmet Balarısı (Köylü)
19 — İlyas Zengin (Köylü)
20 — Kemal Atalay (Köylü)
21 — Ali Kaya (Köylü)
22 — Hüseyin Gökbulut (Öğretmen)

Meyak ve Düşündükleri

Mehmet AKIN
Akyazı TÖB—DER Şubesi Başkanı

Artan piyasa karşısında dar gelirli devlet memurları inim inim inlemektedir. Günlük kazancıyla 1 kg. et, 2 kg. fasulye, 1 kg. peynir alamaz duruma gelmiştir. Evine ayda bir kez olsun et girmeyen, yılda bir elbise alamayan, eşine ve çocuklarına kuru sözcüklerden başka bir şey veremiyen memur tam anlamıyla bir çıkmaz içindedir. Bu çileler yetmiyormuş gibi 1327 sayılı yasa uyarınca maşından yüzde 5 oranında para kesilmektedir. 657 sayılı devlet memurları yasasında değişiklik yapan 1327 sayılı Yasa 14 Ağustos 1970 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Adı geçen yeni yasa, devlet memurlarından yüzde 5 oranında bir para kesilmesini ve sosyal bir kuruluş olan MEYAK'ın özel bir yasayla bir yıl içinde kurulmasını öngörmüştür. Ne yazık ki aradan dört yıl geçtiği halde özel MEYAK yasası halâ çıkmamıştır.

1327 sayılı Yasanın içeriği aynen şöyledir: «Devlet memurlarına ek sosyal sigorta, konut, dinlenme kampı ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakta yardımcı olmak, tasarruflarını yurt kalkınmasına yararlı olacak sahalarda değerlendirmek üzere, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde çıkarılacak özel bir kanunla devlet memurları yardımlaşma kurumu kurulur. Kurum bütün devlet memurlarını kapsamına alır. Aylık tutarların yüzde 5'i bu kurum için kesilir. (1327 sayılı Yasa, madde : 155).

ŞİMDİ SORUYORUZ?

1 — 1327 sayılı Yasanın yayın tarihi 14 Ağustos 1970'tir. Bu kanun içinde MEYAK'tan bahsedilerek, en geç bir yıl içinde özel bir yasayla kurulacaktır denilmektedir. Aradan dört yıl geçtiği halde yasa niçin çıkarılmamıştır?

2 — Sadece adı olan yasayla kesinlik kazanmayan kuruluşun biriken parasının miktarı nedir? Faiz tutarı ne kadardır?

3 — Yaşam kavgası içinde çırpınan memurdan bağlayıcı bir yasayla kesilen yüzde 5'ler şimdiye değin kişilere kredi olarak verilmiş midir?

4 — Adı geçen kurumun özel yasası çıkarılsaydı hiç şüphesiz ki ulus kalkınması için yatırımlarda bulunacaktı. Bu gerçekleşmediğine göre ulusun ve üyelerinin uğradığı maddî zarar ne kadardır?

5 — 1327 sayılı yasa 14 Ağustos 1970'te yürürlüğe girmiştir. Aynı yasa en geç bir yıl içinde MEYAK yasasının da çıkarılmasını öngörmüştür. Bu gerçekleşmediğine göre sorumlular kimlerdir?

BİR ÖRNEK

Ordu mensuplarını içeren ve 1961 yılında kurulan OYAK'ın etkinliklerini bir örnekle incelersek biz memurların ne denli haksızlığa uğradığımızı

Ayrıca Atatürk'ün anıtı önünde yüzlerce yırtık ceket, ayakkabı kalmıştı. Ayaküstü tedavi edilenler ve yaralıları hiçe sayarak köyüne dönenler bunun dışındadır.

Bu olanları anlatmak, gerekli tedbirleri almak için valiyi makamında aradık, bulamadık, evinde arandı yine bulunamadı. Emniyet Müdürü ve Savcı arandı bulunmadılar. Bu kez yıldırım telefonla İçişleri Bakanı arandı ve durum anlatıldı. Sonra valinin, jandarma komutanının ve emniyet müdürünün, emniyet müdürü makamında toplantı halinde olduğu öğrenildi ve telefonla olanlar anlatıldı. Bunun üzerine birkaç polis görevlendirilerek TÖB — DER Şubesine geldiler. Yaralıları saptadılar. Doktora sevk ve ifadeleri almak için karakola davet edildiler. Emniyetin taraflılığı açıkça görüldüğü için şube yöneticileri ve yaralılar, «saldırıyı yapan polistir... İfadeyi de polis almak istemektedir. Bu isteğe katılmıyoruz,» diyerek isteği reddettiler. Savcıyı aradılar, onu da bulmak olanaksızdı. Çünkü nöbetçi savcı da yoktu.

İçişleri Bakanlığına yapılan telefon üzerine vali, emniyet müdür, vali yardımcısı, jandarma komutanı birlikte toplanarak, TÖB-DER Yönetim Kurulu Üyesi H. Nedim Şahhüseyinoğlu ile şube başkanı Tuncay Ünlü çağrıldı. İfadeleri alındı. Verilen ifadede gerçekler olduğu gibi anlatıldı ve ülkü ocaklarınca saldırının olmadığı, bizzat emniyet görevlilerince olduğu, saldırının tüm halkın gözleri önünde yapıldığı belirtildi. Bu gerçeklerle yaralılarımızı sizlere gönderemiyeceğiz. Çünkü tarafsızlık olamayacağı olaylarla anlaşılmıştır, denildi ve ayrıldık.

Olay telgrafla Cumhurbaşkanına, başbakana, CHP Genel Başkanına bildirildi.

Yerel basın mensupları olayla ilgilendiler. Malatya'daki devrimci avukatlar, demokratik örgütlerin yöneticileri ve halk TÖB—DER'i ziyaret ederek duydukları üzüntüyü belirttiler, her yönüyle yanımızda olduklarını defalarca tekrarladılar. TÖB—DER Lokali dolup taşıyordu halkla. Halk, bu çirkin saldırıyı kendi siyasi partilerine iletiyorlar, ilgilenmelerini istiyorlardı.

Olaylardan sonra halktan edindiğimiz izlenim de şöyledir:

«Bugüne dek yapılan saldırıların polisçe korunduğunu gazetelerden izliyorduk. Ama kesin kanaat getiremiyorduk. Ve «acaba?» diye yorumlar yapıyorduk. Şu anda gözlerimizle bizzat gördük ki, polis kendisi saldırmaktadır. Devrimcilerin haklılığını bir kez daha gözlerimizle görerek inandık, yaşadık.» diyorlar.

Olayların şimdiki gelişimi bundan ibarettir.

Bilgilerinize sunulur.

Bozuk Eğitim Düzeni ve Kültür Emperyalizmi

Tüm okullarımızda yabancı dillerin bazı özel okullar dışında kolay öğretilemediği bir gerçektir. Fakat kültürlü bir kişinin bilim ve teknikle uğraşacakların bir veya birkaç dili bilmeleri çok yararlıdır. Bugün zengin bazı ülkelerde bir yabancı dili birkaç aylık yoğun çalışmalarla öğretiliyor. Kapitalist ülkelerde hızlı öğretilen dil metodlarının yanısıra bizde de 1953'ten sonra eğitim dili İngilizce olan okullar açıldı. İngilizce'den başka tamamen eğitim dili yabancı olan okulların sayısı da küçümsenecek cinsten değil. Anayasa'nın 3. maddesine göre, «Resmî Dil Türkçe»dir. deniliyor. Türkiye'de eğitim dili de Türkçe tamamen yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların kuruluşu Anayasaya aykırıdır. Çünkü bu eğitime imtiyazlı ailelerin çocukları devam etmektedir. Halbuki Anayasamız eğitim eşitliğini öngörür. Kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz, denilmektedir.

Türkiye eğitim sorunu bakımından çok farklı görünümler gösterir. Öğrenci eğitimini ilk kez kendi anadiliyle görmeli. Anadiliyle ilk öğrenime başlamayan bir kişinin eğitimde başarılı olması bilimsel olmaktan çok uzaktır. Öğrenci sorunun kavramını mı düşünmeye uğraşsın, yoksa yabancı sözcüğün ne demek olduğunu mu düşünsün? Dil kurallarının ayrılığı, konuşulan dillerin dünya dilleri içerisinde ayrı bölümlerde oluşu çeşitli telaffuzlar yansıtır. Bu ses değişmeleri yurdumuzda her nedense alay konusu yapılmakta; hatta hor görülmekte öğrenciye kendi anadilinden ayrı bir yabancı dille zor bir yöntem olamaz. Hele anadilleriyle öğretim gören sınıflara, o dile yabancı olan ve kendi anadilinde ise okur-yazar olmayan öğrenciyi bekliyen engeller sayılamayacak değin çoktur. Böyle sakıncalı bir eğitim ve öğretim sistemini uygulamayı direten ulusların kaderi geri bıraktırılmışlıktan öteye gidemez. Böyle bir eğitim düzeninde ne yabancı dil öğretilebilir; ne de kendi anadilinin tüm inceliklerini öğrenebilir.

Halk arasında «Bir lisan, bir insan» tümcesi büyük bir anlam taşır. Bir kişi yukarıdaki anlatıma göre kaç dil biliyor ise bildiği dil sayısınca kişinin görevini yapar, demektir. Şu günün koşulları içerisinde Türkiye'deki bozuk eğitim düzeni halkımızı yozlaştırmakta, kendi anadilleriyle okuyup yazmayı yasaklamaktadır.

Bir dilin tüm lehçe ve bölgesel diyalak farklarını kaldırmak imkânsız gibi bir şey, bir dil ise bir süreç içerisinde kendiliğinde kaybolmadıktan sonra, onu baskılarla yok etmek mümkün değil. Kapitalist memleketlerdeki tüm eğitim ve haberleşme imkânlarına rağmen bölgesel şiveler ortadan kaldırılamamıştır. Örneğin bir Hamburg Almanca'sı ile bir Münih Almancası'nın arasındaki fark ile, Fransada Paris'te konuşulan Fransızca ile güneyde Marsilya'da konuşulan arasında şive farkları vardır. Türkiye'de her bölgede böyle farklılaşmalar görülmektedir. Bu ayrı konuşma şekillerini tümden kaldırıp, bunların yerine sadece İstanbul konuşmasını yerleştirmek formülü ise sadece kâğıt üzerinde kalır. Eğitimci olarak bölgesel yazıyor diye öğrencilerimizi sınıfta bırakmak bize bir yarar sağlamaz. Yahut güzel Türkçe konuşamıyor diye hiç kimseyi küçümseyemeyiz. Herkes kendi anadilinde güzel konuşur ve yazar.

Eğitim sorununu sosyo-ekonomik boyutlarıyla ele alıp, çözülmesi gerekir. Bu nedenle eğitim ve eğiticinin görevi sınıfta bırakmak değil, en iyi şekilde eğitmek ve topluma kazandırmaktır. Kimler niçin sınıfta kalıyor? Türkiye'nin yüzde 50 sinden fazlası okur-yazar değilse, bölgelerarası aşağıdaki istatistik bilgilerde görüldüğü üzere büyük bir dengesizlik görülüyorsa tatbik edilen yöntem gerçeklikten uzaktır. Eğitimimizde uygulanmakta olan en

---

anlamakta güçlük çekmeyiz. OYAK 1961 yılında 44 milyon lira sermaye ile kurulmuştur. (MEYAK ın birikmiş paraları ise milyonlarla ifade edilmektedir). Bu günkü iş hacmi 1,5 milyar lirayı geçmiştir. 1973 yılında OYAK'a üye olmuş genç bir teğmen 30 yıl sonra albay olarak emekliye ayrıldığında e line 430 bin lira dolaylarında toplu bir para geçecektir.

VE İSTİYORUZ.

1 — Çoluk çocuğumuzun boğazından keserek vermek zorunda kaldığımız paraların akibeti henüz belli değildir. Şayet özel MEYAK yasası çıkamayacaksa, biriken paralarımızı faiziyle birlikte geri istiyoruz.

2 — Özel MEYAK yasası hemen çıkarılacaksa, biz öğretmenleri bir çatı altında toplayan ÖYAK'ın (Öğretmenler Yardımlaşma Kurumu'nun) ek bir yasayla saptanmasını istiyoruz.

3 — Ulus kalkınması için ekmeğinden, aşından tasarruf yapma zorunda bırakılan memurlar, hızla artan piyasanın etkisini ensesinde hissetmek tedir.

Bir taraftan dışarıya döviz kaçıranlar lüks tüketim yapanlar, Avrupa'ya balayına gidenler, bir gecede 500 şişe viski içenler, her çocuğuna özel otomobil alanlar vardır. Bu ters tutum karşısında beklemeye ve gecikmeye tahammülümüz yoktur.

4 — Yasayla geçerlilik kazanmamış bir kurum için kesilen yüzde 5 leri kestirmeme yönünde memurlar bir direnişe geçerse herhalde suçlu kendisi değil, 1327 sayılı yasayı 4 yıldır uygulamayanlar olacaktır.

güzel yazmak yazıp konuşmayanları eğitimin dışına itmek çok sakıncalıdır. Burada uygulanması gereken duygu ve düşüncelerin kişisel bir anlatımla doğru anlatılmasını gerçekleştirmek olmalıdır. Halbuki gençlerimiz, araştırmasız, uygulamasız, deneysiz, özgür düşünce ve yaratıcı olmaktan yoksun yetiştiriliyor. Ezberci, üretici olmaktan çok tüketici yetiştiren en etkin yöntemle ulusal olmayan uygulamaların içine atılmışdır. Milyonlarca yoksul aile ve çocuğun sosyo-ekonomisi ve kriter gruplaşmasından dolayı yetenekleri ne olursa olsun, gerekli yapısal bir eğitime kavuşa olanağından yoksundurlar. Bu görüşü aşağıdaki rakamlar en belirgin şekilde doğrulamaktadır. (1)

SINIFTA BIRAKILMA

1953 — 1954 ile 1964 — 1965 her 1000 öğrencide sıifta kalma sayısı:

OKULUN ADI	*SINIFLAR* 1	2	3	4	5
Köy ilkokulları	414	271	212	245	107
Şehir-kasaba ilkokulları	227	185	183	224	101
Aradaki fark	137	86	29	21	6
Türkiye ortalaması	373	204	204	236	105

Köy ilkokullarının 1. sınıfında kalanlar 2,8 milyon. Geriye kalan dört sınıfta kalanların toplamı ise 3,1 milyondur. Köy ilkokullarında 1. sınıfta çok kalmanın nedenleri gelir dağılımı yöresel etnik yapının farklılığında aramak gerekir. Diğer bir nedeni ise köylerin mevsimlik üretici oluşları ve çocukların yardımcı güç olarak çalıştırılmaları öğretimi aksatır. Bu da eğitimde başarıyı düşüren etken bir özelliktir. Dil ayrılıkları ise eğitimimizde dondurularak rafa kaldırılmış, eğitim çıkmazının kördüğümünü meydana getirir. Aşağıdaki istatistik bunun gerçek yönünü yansıtır.

Köy ilkokullarında 1953—1954 ile 1964—1965 öğretim yılları Arasında (12 yıl) sınıfta kalma (her 1000 öğrenciden).

Sıra	İl	Sınıfta kalma	Sıra	İl	Sınıfta kalma
1	Hakkâri	528	12	Konya	250
2	Bitlis	436	13	Ankara	249
3	Siirt	435	14	Adana	248
4	Ağrı	421	15	Bursa	239
5	Urfa	419	16	Kocaeli	236
6	Mardin	405	17	Bolu	234
7	Van	393	18	Sakarya	228
8	Erzincan	377	19	Bilecik	226
9	Kars	358	20	Eskişehir	225
10	Diyarbakır	357	21	Edirne	191
11	Hatay	339	22	Tekirdağ	171

(1) M.E.B. İlköğretim istatistikleri, DİE 1953—1960: 1960—1961; 1961—1965)

Genel olarak yukarıdaki rakamlardan anlaşıldığı gibi İlk 11 ilin sınıfta kalanları ile diğer illerin arasındaki fark büyüktür. Hakkâri'de sınıfta kalma oranı Tekirdağ'a göre sınıfta kalan öğrenci sayısına oranı 3 kez fazladır. Okul çağında olupta okula yazdırılamıyanlar bu rakama dahil değildir. İkisinin beraberce toplamı gerçek istatistik bilgiyi verir.

Anadolu'nun antolojisi tarihi çağlardan günümüze değin birçok ulusların egemenliğine tanık olmuş, bir mozaikler armonisidir. Bunları birbirinden ayırmak tümünün güzelliğini gölgeler. Bu ortam içerisinde bir birinden daha güzel olan görünümler içerisinde «şu siyah yakut en iyisidir» demek diğerlerine hakaret sayılır. Türkiye halkı bir bütün olup, onu birbirinden koparmaya faşistlerin gücü yetmeyecektir. Faşistler, emperyalistlerin maşalarıdır. Ağababalarının maşayı tutan bilekleri hergün halkımızca kırılmaktadır. Halkımızı sömüren, eğitimi buna araç olarak kullandıran emperyalist güçler halkın birleşen gücü karşısında yok olacaktır.

Bugünkü «Milli Eğitim Temel Kanunu» tüm halkımızın yapısına göre yeniden düzeltilmeli. Yurdumuzda kültür emperyalizmi yoluyla egemenliklerini sürdürmek isteyen çıkarcı çevrelerin son oyunlarından biri «ahlâk» derslerinin konulması ve din okullarının çoğaltılması ile kendini göstermektedir. Halbuki ahlâkın dersle, öğütle verilemiyeceğini, bunun aileye, okula, topluma ve tüm etkin yöreye yansıyan bir düzen sorunu olduğunu bilmiyen kalmamıştır. Çağımızda tüm ahlâksızlıkların temel nedeni ve en büyük ahlâksızlığın da insanın insana kulluğu, insanın insan tarafından sömürülmesi olduğu bilimsel bir gerçektir. Bugün ahlâkçı geçinenler zavallı ve gerçeğe sırtını çevirmiş emperyalizmin yerli işbrilikçileridir. Kültür emperyalizminin uygulayıcılarıdır. Ahlâkçı geçinen ahlâksızları hergün biraz daha teşhir etmek her yurtseverin kaçınılmaz görevi olmalıdır. Sınıf bilinçlerine varan halkımızın kuracağı «Halk Düzeni» ile tüm bu ahlâksızlıklar kökten kazılacak, bozuk düzenin üzerinden sünger çekilecektir.

Bozuk eğitim düzeni ile demokratik hak ve özgülüklerimizin kullanılması emperyalist-faşist işbirliğiyle engellenilmeye çalışılıyor. Bu halkımızın gücünü durduramaz.

Kahrolsun bozuk eğitim düzeni.
Kahrolsun kültür emperyalizmi.
Yaşasın halkımızın kardeşçe, antifaşist, antiemperyalist eylemleri.

ÇAĞDAŞ ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLAN GREVLİ TOPLU SÖZLEŞMELİ SENDİKALAŞMA HAKKI İSTİYORUZ.

DİPLOMA SULTASINA SON VERİLMESİNİ İSTİYORUZ.

II. TÜRK YAYIN KURULTAYINA TÖB - DER ADINA FEVZİ ÇİMEN'İN SUNDUĞU BİLDİRİ

Toplumların yayın hayatı vardıkları uygarlık aşamasıyla orantılıdır. Başka bir deyişle toplumlarda yayın düzeyini insanlığın kendi yaşamını sürdürmesi uğruna giriştiği doğal ve sosyal çevresiyle mücadelesi sonucu oluşan düşünce düzeyi belirler. Düşüncenin gelişmesinde ise ekonomi biçimlerini şartlandıran üretici güçlerin gelişip yaygınlaşması ve insanla bütünleşmesi rol oynar. Sosyal evrime dinamizm kazandıran ve onu oluşturan başlıca faktörlerden birisi bu olaydır.

Bundan dolayıdır ki, uygarlığı belirleyen teknolojinin maddi gelişimi dışında ve ona ters gelen bir düşünce düzeyinin sürekli olabileceği varsayılamaz. Bu durum insanlığın yaşama süresi içinde oluşan teknoloji ile düşünsel oluşumu içeren yayın arasında karşılıklı etkileyici bağlantıyı gösterir.

Kısaca, yayın düşüncenin ifade aracıdır. Düşünceyi belirliyen faktörler ise toplumsal yaşantıyı oluşturan ve onu şartlandıran teknolojinin nitelendirdiği uygarlıktır. Toplumların yayın düzeyinin vardıkları uygarlık aşamasıyla orantılı bir gelişme göstermeleri bundan dolayıdır.

Bizim ülkemiz tarihin en eski çağlarından başlayan bir uygarlığın ve bu uygarlığı belirleyen maddi ve kültürel gelişmenin alanı olmuştur. Fakat esef ve üzüntü ile belirtelim ki biz bu zengin mirası yaşatıp oluşturan, ona kendi evrîm süreci içinde katkıda bulunan bir toplum olmakla övünemeyiz.

Osmanlı imparatorluğunda ekonomi, geçiş yollarına dayalı gelir işlemleriyle, savaşlardan elde edilen ganimetlere, devletin sipahiler aracılığında topladığı gelirlere bağlıdır. Toprak miri mülktür. Reaya, sipahi aracılığı ile toprağı kullanma hakkına sahip olur.

Osmanlı imparatorluğunun çözülme döneminde merkezî otorite çökmüş, devletin yönetimi adeta feodal beylerin eline bırakılmıştır. Medreselerde din dersleri ve onunla uyumlu yorumlar okutulmaktadır. Vakıflar dini kurumların egemenliği altındadır. İslamî dünya görüşü devletin resmi felsefesidir. Yani devlet islamî ahkâmla yönetilmektedir. Feodal beylerin baskısını ve onların yarı köleci sömürüsünü destekler. Müspet bilime, teknolojiye ve her türlü yeniliğe imparatorluğun kapıları kapalıdır.

Bu konularda daha fazla bir açıklama yapmaya gerek olmadığı kansındayız. Bunları tekrar etmekteki maksat, düşünce ve yayın özgürlüğünün bu anlayışla sınırlandığına işaret etmektir Çağdaş düşünce ile birlikte çağdaş düşünceyi ifade özgürlüğü ve bunlara ait araçlar da yasaklanmıştır. Fakat böylesine bir dünya görüşünden yararlanan sadece Osmanlı İmparatorluğunun egemen unsurları değildir. İslâmî düşünce ve devlet anlayışından devlet felsefesinden emperyalistler de yararlanmaktadırlar. İslâmî dünya görüşü emparyalizmin de hizmetindedir.

Bilindiği gibi, Kurtuluş Savaşı sonucu emperyalizm ve onunla işbirliği yapan siyasal iktidar, kurumlarıyla birlikte yenik düşmüş ve tasfiyeye uğratılmışlardır. Batılaşma doğrultusunda yenileşme girişimlerine gerçekten ihtiyaç duyulmuş ve o doğrultuda girişimler başlatılmıştır. Doğaya karşı insanın kendi yaşamı uğruna verdiği mücadele önde gelmektedir. Devlet himayesinde ve bankalar desteğinde, özel teşebbüsçü yeni bir kurumlaşma başlatılmıştır. Yeni teknik, sanayileşme, ve ticarî büyüme ile birlikte pazarlama ve banka faaliyetleri yeni bir ekonominin filizlenmesine yol açmaktadır.

Üretici güçlerin ve insanın doğa üzerinde kuracağı egemenlik sözkonusudur. Dünyevî ihtiyaçların karşılanması gerekmektedir. Devlet lâiklik ilkesini benimsemiştir. Dîni devletin baskı aracı olmaktan çıkararak vicdan özgürlüğünün bir niteliği olarak kabul etmiştir. Safsataların yerini bilimsel araştırmalar almıştır.

Fakat, siyasal iktidar «vicdan» özgürlüğünü alabildiğine geniş sınırlı tutmasına rağmen, düşünce özgürlüğünü kısıtlama ihtiyacını duydu. Bu ihtiyaç kapitalist ekonomiyi bütün kurumlarıyla ve onun sosyal sınıfı ile benimsemek suretiyle batılaşmak eğiliminden gelmektedir.

Ekonomide kapitalizmi ve sosyal dayanağı burjuvaziyi benimsemek ve bunun dışında kalan sosyal sınıfları reddetmek, batıcı bilimsel anlayışa ters düşüyordu. Ama siyasal iktidar, ulusal toplumu sınıfsız varsaymakla, patriarkal bir aile anlayışı içinde devlet yönetimini tercih etti. Ve bu anlayışın gelişmesi uğruna, daha başlangıçta özgür düşünce ve onun ifade aracı olan yayın özgürlüğünü kısıtlamaya koyuldu.

Siyasal iktidar sosyal sınıfları reddederek toplumu sınıfsız kabul etmişti. İşçi sınıfını ve onun haklarını tanımazlıktan gelmiştir. Kapitalist sistemin getireceği sorunları tek yanlı çözümlemek istiyor ve yasalarını, kurumlarını bu anlayışa, bu tercihe uygun olarak kuruyordu. Ticaret ve sanayi odaları olacak sendikalar olmayacak. Patron istediği anda işçilerini koğabilecek, devlet desteğinde kurduğu işletmeleri kapatabilecek, işi tatil edebilecek ama, işçiler grev yapamayacaklar. Asgarî ücret, toplu sözleşme vb. gibi konular işçiye yasaklanacaktır. Kapitalizmin ideolojik özgürlüğü tartışmasız vardır. Burjuvazinin, çıkarlarına dayalı, siyasal, ekonomik vb. bütün girişimler serbesttir. Ama işçi sınıfını uyarabilecek en önemsiz bir yayın bile hukuk dışı ilân edilerek düşünce özgürlüğünün gelişmesine engel olunacaktır.

Bu anlayış, 1950'lere kadar kesintisiz uygulandı. Düşünce özgürlüğü, yayın özgürlüğü hiçbir devrede uygulanmadı. Oysa, düşünce ve onun ifade aracı olan yayın özgürlükleri, sosyal ve doğal maddi koşullarıyle bir bütündür. Bir taraf alabildiğine özgür ve diğer taraf da alabildiğine kısıtlı haklara dayalı devlet olmak geçici olarak mümkündür. Sürekli olarak mümkün olmaz.

Çok partili dönemde, düşünce ve yayın özgürlüğü daha da kısıtlanmıştır. Ülkemiz açıktan açığa bağımlı hale getirilmiştir. Maddi kaynaklarımız yanında ekonomimizin tümü açık pazar ekonomisine dönüştürülmüş, yurdumuz yerli ortaklarının öncülüğünde yabancı şirketlerin ve yabancı askerî üslerin istilâsına uğratılmıştır. Bu durumda düşüncenin ve onun ifade aracı olan «yayın»'ın özgür olmayışı ve üstelik bu özgürlüklerin yabancı uz-

nanlarca kontrol edilir hale getirilmesi çok ilginçtir.

«27 Mayıs» gençlik hareketi, bu duruma bir tepki olarak doğdu. Ekonomik, siyasal, hatta askerî ve benzeri gibi bağımsızlık mücadelesi yanında düşünce ve yayın özgürlüğünü de beraberinde getirmişti. Belli bir sosyal direniş birikiminin belli nitelikte, bir düzeye ulaşması sonucu karşılaşılan 27 Mayıs hareketiyle düşünce ve onun ifade aracı olan «yayın» konusu özgür bir aşamaya ulaşmış göründü. Fakat yeterince bilinçli sosyal bir sınıf temeline dayandırılamadı. Bununla birlikte, kendi seyri içinde bu eksiğinin giderilmesi çabasına koyulduğu bir dönemde : «Sosyal gelişmenin ekonomik gelişmeden hızlı oluştuğu» gerekçesiyle yapılan askerî müdahale düşünce ve yayın özgürlüğünü yeniden kesintiye uğratmış ve 27 Mayıs harekâtının getirdiği özgürlükleri temelinden silip süpürmüştür.

Ne varki, bu müdahale gelişen sosyal bilinç karşısında geçersiz kaldı. Kapitalist doğrultuda gelişen ekonomi sosyal yapısıyla birlikte sosyal bilincine vardıklarını ve gelişen özgürlükleri artık ellerinden kaçırmayacaklarını kanıtlamış bulunuyorlar.

Sözün kısası, sosyal sınıfların yeni aşama ile, sınıf bilinci doğrultusunda, sosyal evrimi oluşturucu bir nitelikte yeni bir birikim dönemine varmış bulunmaktayız. Hatta, bugün yapmakta olduğumuz «yayın» toplantılarının ve bu toplantıları gerekli kılan endişelerin temelinde de, engelleyici en ağır yasalara rağmen, sosyal bilince dayalı devrimci birikimin getireceği bunalımların yattığını itiraf etmeliyiz. Bundan böyle düşünce ve yayın özgürlükleri önlenemez. Önlenmeğe uğraşılsa bile başarı sağlanamaz. Düşünceleri oluşturan gerçeklerdir. Gerçekler bir süre gizlenebilse bile, sürekli olarak gizli - saklı tutulamazlar.

Bütün bunlardan dolayı biz deriz ki; önümüzdeki en âcil sorun, düşünce ve onun ifade aracı olan yayın özgürlüğünü kısıtlayan engelleri tümü ile ortadan kaldırma sorunudur.

Her bakımdan geri kalmış ülkemizin yayın alanında da geri olduğu tartışma götürmiyecek bir gerçektir. Öte yandan ülkemizin geri kalmışlıktan, cehaletten, yoksulluktan, sömürü ve baskıdan kurtulması da önemli ölçüde bilime, kültüre ve bunları taşıma aracı olan yayına, kitaba bağlıdır. Sınıflı bir toplum içinde yaşıyoruz. Toplumumuzun bu niteliği, yayın hayatımıza da damgasını vurmaktadır. Ülkemizde kültür, sanat, bilim, bilgi ve bunların aracı olan yayın ve kitaplar da egemen sınıfların ve tabakaların yönetim ve denetimindedir. Yayın hayatımızda nelerin basılacağını, nelerin basılmıyacağını, nelerin serbest nelerin yasak olacağını egemen olan çevrelerin çıkarları ve tercihleri belirlemektedir. Öte yandan özellikle son yirmibeş yıldır ülkemizi yarı bağımlı duruma düşüren emperyalizmin salt ekonomik, siyasî, askeri, mali bakımından değil, kültürel bakımından da olumsuz etkilerini sürdürmektedir. Emperyalizm, baskı ve sömürüsü altına aldığı ülkelerin kültür ve yayın alanını da etkiler. Bugün ülkemizdeki yayın hayatı önemli ölçüde emperyalizmin ve yerli ortaklarının çıkarlarına bağlıdır. Ona hizmet edecek biçimdedir. Bunun bir sonucu olarak Türkiye'de yayınlanan ansiklopediler, temel kaynak kitaplar ve öbür yayınlar önemli ölçüde emperyalizmin, egemen sınıfların, gerici, sağcı tabakaların dünya görüşlerini, ideolojilerini, sınıfsal beğenilerini, değer yargılarını, giderek onların ekonomik, siyasi, toplumsal çıkarlarını yansıtmakta, savunmakta, korumaktadır. Öte yandan emperyalizm ve yerli ortaklarının çıkarlarına uygun düşmeyen düşünceler, yayınlar, kitaplar ise «muzır yayın», «zararlı yayın» diye suçlanıp yasaklanmaktadır. Sürüp giden kitap toplatmaları, kitap yasaklamaları, kitap yazan, kitap çevirenlerin TCK'nun 141, 142. maddelerine göre cezalandırılmaları buradan gelmektedir.

Gerçek demokrasilerde artık çoktan tarihe karışmış olan yasaklama, kitap yazanı, kitap çevireni, kitap yayınlayanı, kitap okuyanı, kitap dağıtan ve satanı cezalandırma bizde halen sürüp gitmektedir. Ülkmizde düşünce ve yayın TCK'nun ünlü 141. ve 142. maddelerinin tehdidi altındadır. Bu durum karşısında gerçekten her türlü ansiklopedinin, kaynak kitabın ve öbür yayınların çevrilip, yazılıp yayınlanabildiği söylenemez. TCK'nun izin verdiği kaynaklar, kitaplar yayın hayatımıza girmekte, vermedikleri girmemektedir. Böyle bir durumda halkın uyanmasından, gerçek demokrasıden ve düşünce özgürlüğünden yana olanlara düşen nedir? Yarıya yakını okuma yazmasız halkımızın her türlü yayını ve özellikle de kendisini cehaletten, baskıdan, sömürüden kurtaracak yayınları bulup okuyabilmesi için yayın ve okuma özgürlüğünü savunmak... Düşünce, yayın, eğitim ve okuma özgürlüğüne konan yasağın kaldırılması için mücadele... Kitabın ve özellikle de çağdaş, bilimsel, halktan, emekçiden yana yayınların, devrimci yayınların serbestçe yazılması, basılması, okunması uğruna demokratik mücadele... Çağdaş dünyayı anlamamıza yarayacak tüm bilimsel temel yapıtların çevrilmesi, yazılması, basılıp serbestçe alınıp okunabilmesi için mücadele...

Türkiye'deki mevcut ansiklopedilerin ve öbür kaynak kitapların gerek nicelik ve gerekse nitelik bakımından çok yetersiz olduğu bir gerçektir. Öte yandan bunların çoğunu özellikle son zamanlarda yayınlananların bilimsel, kültürel, eğitsel amaçlardan çok ticari amaçlarla çıkarıldığı da ortadadır. Kâr amacına yönelik olan ve önemli bir kısmının bilimsel nitelikleri tartışma konusu olan ansiklopediler, kaynak kitapların yoksul halkımızın ve öğrencilerimizin kesesine uygun olmadığı ortadadır. Bu yüzden mevcut ansiklopedi ve öbür kaynak kitapların geniş halk kitlelerine yaygın bir biçimde ulaştığı söylenemez. Genel olarak kültür, sanat ve bilim nasıl küçük bir mutlu azınlığın tekelinde ve emrinde ise aynı biçimde temel kaynak kitaplar da onların yararlanabileceği bir durumdadır. Öte yandan birçok yabancı dildeki kaynağın henüz Türkçeye çevrilmemiş olması, bir kısmının çevrilmesinin de TCK'nun ünlü 141. 142. maddelerinin ceza tehdidi altında bulunması, üzerinde düşünülecek bir noktadır. Bu durum karşısında insanlığın gerçek bilim, kültür, sanat mirasından yoksun olduğumuz söylenebilir Dil bilen, yabancı kaynakları edinme, okuyup anlıyabilme olanağına sahip bir avuç kişi dışındaki geniş aydın, öğrenci, öğretmen ve yurttaş kitlesi, piyasadaki pek az, yarım yamalak, çoğunun bilimsel niteliği söz götürür kaynakla yetinmek zorundadır. Son yıllarda bazı özel yayınevlerinin bu konudaki olumlu ve yürekli girişimleri övgüye değerdir. Ancak bunların yeterli olmadığı, fiyatlarının çok yüksek olduğu da bir gerçektir.

Ansiklopedi ve öbür kaynak kitapların hazırlanması, basılması ve dağıtımı konularında devletçe yapılanların da yeterli olduğu ileri sürülemez. Örneğin ilk fasikülü 1943 yılında yayınlanan Türk (İnönü) Ansiklopedisi, aradan 32 yıl gibi uzun bir zaman geçmesine karşın tamamlanamamıştır.. Daha «K» harfindedir. Bu sürenin ansiklopedi için çok uzun bir süre olduğu ortadadır. Çağdaş ve ciddi ansiklopediler, normal olarak beş altı yılda tamamlanmaktadır. Günümüzde bilgiler, gerçekler kısa sürede değişmekte, yenileşmektedir. Örneğin Türk Ansiklopedisinin «Ay» maddesinde Ay'a gidilemediği yazılmaktadır. Oysa Ay'a çoktan gidilmiştir. Bu bakımdan ansiklopedilerin kısa sürede tamamlanması gereklidir.

Öte yandan ülkemizde çıkartılan ansiklopedilerde ve kaynak kitaplarda bir takım bilimsel ölçütlere uyulmamakta, tarafsızlık, objektiflik ilkeleri çiğnenmektedir. Özellikle siyasi kişilerle ilgili maddeler yazılırken tarafsızlık ve objektiflik ilkeleri zedelenmektedir. Örneğin yurdundan bir düşman gemisiyle kaçan padişaha «namuslu» denilmekte, bir siyasi partinin kurucusuna, başbakanlık yapmış daha önemli bir şahsiyetten daha fazla yer ayrılmakta, bir yazar göbek adına göre illâ ansiklopediye alınmakta, yerli kişilerle yabancı kişilerin fotoğrafları farklı büyüklükte konulmakta, kişilere siyasi görüşlerine ve yerlerine göre, subjektif ölçülere göre bakılmaktadır. Ansiklopedilerde dil ve anlatım birliği de bulunduğu söylenemez. Siyasî iktidarlara, ansiklopedinin yöneticilerinin kişisel görüş ve tutumlarına göre bazen da arı bir dil bazen daha osmanlıca bir dil kullanılmaktadır.

Ansiklopediler ve kaynak kitaplar konusundaki önerilerimiz şunlardır. Başta Milli Eğitim Bakanlığı ve öbür resmi kuruluşlar, üniversiteler olmak üzere belli bir plan ve program yaparak temel bilimsel, kültürel kaynakları hızla Türkçeye kazandırmalıdırlar. Çıkmakta olan ve uzun süredir bir türlü bitirilemiyen ansiklopediler kısa zamanda tamamlanmalıdır. Ciddi, bilimsel yanı ağır basan ansiklopedi ve temel kaynakları basan özel yayınevlerine devlet yardımcı olmalıdır. Kaynak kitapların fiyatları çok yüksektir. Bunun sonucu bu kitapları halkın ve yoksul ailelerin çocuklarının alıp okuma olanağı yoktur. Bu yüzden tüm okullara, kitaplıklara devlet tarafından bol miktarda ansiklopedi ve kaynak kitap gönderilmelidir.

Bilimsel ve kültürel yanı ağır basmayan ve ticari amaçla çıkartılan bütün kaynak kitaplar ciddî bir denetimden geçirilmelidir. Yanlış, hatalı yayınlara yayın izni verilmemelidir. Bu konuda MEB, Üniversite ve yüksek okullarla, halk ve meslek örgütlerinin temsilcilerinin katılacağı sürekli bir komisyon kurulabilir. Bu komisyon hangi kaynakların Türkçeye çevrileceği konusunu ele almalı, hazırlanan kaynakların basımından önce denetimini de yapmalıdır.

Ansiklopedilerin ve temel kaynak kitapların da çevrilmesini, hazırlanmasını önleyen ya da güçleştiren hükümler değiştirilmeli ve özellikle de basın ve yayın özgürlüğünü tehdit eden hükümler yasalarımızdan çıkartılmalıdır.

Kaynak kitaplar konusunda üniversite, akademi ve yüksek okullarımıza da önemli görevler düşmektedir. Üniversitelerin bu görevleri tam, doğru ve yararlı olarak yaptıkları söylenemez.

Üniversitelerin yayın işleri bilimsel ilkelerden, uzun vadeli programlardan geniş ve gerçekçi bir görüşten yoksun bulunmaktadır. Üniversitelerde kitap basma, yayma ve satma işleri bir bütün olarak ele alınmamıştır. Üniversiteler yasasında bu konuda soruna çözüm getirici ve yeterli hükümler bulunmamaktadır. Anılan yasanın 57. maddesi yetersizdir, soruna açıklık getirmekten uzaktır. Üniversitelerin yayın işleriyle ilgili yönetmelik taslağı da sadece bazı fakültelerin özelliklerini gözönüne aldığı ilkelerden ve gerçekçi bir görüşten yoksun olduğu için üniversite hayatına ve gerçeklerine uygun değildir. Üniversitelerin yayın konusu, dar anlamda ders kitapları sorunu değildir, bunun çok üstünde geniş kapsamlı bir sorundur.

Üniversitelerin bilim ve kültür hayatımıza, giderek toplumun isterlerine cevap verebilmesi için ders kitaplarının, her çeşit bilimsel yayınların desteklenmesi, kaynakların, temel başvurma kitaplarının, monografik çalışmaların, tezlerin bastırılması ve kitap yazma çalışmalarının teşvik görmesi şarttır. Ayrıca yabancı dillerde yayınlanmış önemli kaynakların, temel bilim kitaplarının, Türk bilim hayatı bakımından önemli bazı monografilerin Türkçeye çevrilmesi ve çeviri çalışmalarının da her yönden teşvik görmesi gereklidir.

İlgili fakülteler temsilcileri, biraraya gelerek, hangi bilim dallarındaki hangi kitap ve monografilerin çevrileceğini saptayıp ortak bir çeviri programı hazırlamalıdırlar. Bu konuda şimdiye kadar başarılı olunamamıştır.

Telif hakları da günün koşullarına uygun ve özendirici bir düzeye çıkartılmalıdır. Gerek kapitalist ve gerekse sosyalist ülkelerde özellikle bilimsel yayınlar önemli ölçüde desteklenmektedir. Üniversitelerin basacağı bütün eserlerde yazarlar emeklerinin karşılığını almaktadırlar. Bugünkü durumda gerek telif ve gerekse çeviri eserlere verilen ücretler çok az olup, bunlardan kesilen vergiler ise bazen telif hakkından daha fazladır.

Öte yandan üniversite yayınları maliyetinin altında, hiç olmazsa maliyetine satılabilmelidir. Yoksul halk çocuklarına bu kitaplar parasız verilmelidir.

Ders kitaplarının gerek kürsü profesörleri ve gerekse özel yayınevleri tarafından basılarak yüksek kârlarla satılmasına engel olunmalıdır. Ders kitaplarının mutlaka Üniversitece ya da MEB ca basılması ve en fazla maliyet fiyatına öğrencilere satılması sağlanmalıdır.

Telif hakları ile ilgili eskimiş mevzuat günün koşullarına göre yeniden gözden geçirilmeli; telif hakları özendirici ve emeği karşılayacak bir düzeye çıkartılmalıdır.

Her Üniversite kâr amacı gütmeyen birer yayınevi ve matbaa kurmalıdır. Üniversite yayınevlerinin yayınları Üniversite satış yerleri dışında MEB yayınevleriyle özel yayınevlerinde de bulundurulmalı herkesin yararlanmasına sunulabilmelidir.

OKUL KİTAPLARI İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE VE ÖNERİLERİMİZ

1. Ders kitapları içerik bakımından eski ve çağdışı ve gereksiz bilgilerle, bilgi yanlışlarıyla doludur.

Özellikle sosyal bilimler dersleri ile tarih, edebiyat grubu derslerinin kitapları çağdaş konular yerine eski konuları işlemektedir. Öteki ders kitaplarında da konuların

eçiminin bilim ilkelerine ve yurt gerçeklerine uygun olluğu söylenemez. Konuları işleme yöntemi idealist yönemdir. Olaylar birbirinden kopuk, birbirleriyle bağlantısız ılarak ele alınıp incelenmektedir. Özellikle tarih kitapları tarihsel olayları gerçek toplumsal ekonomik nedenerinden soyutlamakta, olayları kralların, padişahların, ;eneralerin özel istek, irade ve mizaçlarına bağlamaktalır. Tarih birbirleriyle ilgisiz bir olaylar yığını, tarihler ıralaması biçimindedir. Tarih derslerinin bir tarih bilinci, ıdebiyat derslerinin ciddi, çağdaş biredebiyat kültürü 'erdiği söylenemez. Öğrenci bu dersleri bu yüzden kavıyamamakta ve ezbercilik yoluna gitmektedir. Ders kiaplarının çağdaş eğitim bilim ilkelerine uygun bir yönemle yazılmaması sonucu bugün okullarımızın öğrenılere istenilen zihni formasyonu veremedikleri ortadadır.

2. Ders Kitaplarının dili eskidir, bir dil ve yazım ›irliğinden yoksundur;

Ders kitaplarının dilinde genellikle dildeki özleşme ıkımına uyulmamaktadır. Aynı bir kitapta bir sözcüğün hem ›ztürkçesi hem osmanlıcası kullanılma yanında, başka ›aşka kitaplar arasında da dil ve yazım birliği yoktur. Özellikle tarih ve edebiyat kitaplarının bazılarında bazı 'azarlar bugün artık kullanılmayan sözcükleri yazmaya özel bir çaba göstermektedirler. Öğrenci bu yüzden sık ık hatalar yapmakta ve sözlüklere başvurmak zorunda :almaktadır. Öte yandan ders kitaplarının çoğunda anlaım açık—seçik ve akıcı değildir. Cümlelerin çoğu hatalı, ızundur. Bu da öğrencilerin ders kitaplarını severek ›kumalarına ve anlamalarına engel olmaktadır.

3. Ders kitapları biçim ve görünüş bakımından da ııteliksiz ve zevksizdir :

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ders kitapları ile lgili olarak hazırlanmış yönetmeliğe tam uyulmanın bir ıonucu olarak ders kitapları biçim ve görünüş bakımından la eğitim ve öğretim ilkelerine aykırılıklarla doludur. Kiap kapakları son zamanlarda biraz daha iyileşmekle birlike genellikle zevksizdir. Kullanılan kâğıt kalitesizdir. Resimler, haritalar, şekiller, krokiler çocukların ilgisini çekecek nitelikte değildir. Kitapların boyutları çeşit çeşittir. Puntolar eski, çoğu iyi seçilmemiştir. Resim tekniği genellikle ilkeldir.

4. Ders kitapları bir çıkar ve ticaret konusudur :

Ders kitaplarının kâr amacına yönelik olarak özel :eşebbüsçe yazdırılıp bastırılması ve satılması da birçok ıorunlar ortaya çıkarmaktadır. Bunun en önemli sonucu ders kitaplarının normalin çok üstünde bir fiyatla satılmasıdır. Ders kitaplarının çıkar konusu yapılması eğitimde fırsat eşitliğini de önemli ölçüde zedelemekte yoksul ailelerin çocuklarınının okumasını engellemektedir. Bu yüzden ders kitaplarını devlet basmalı, dağıtım ve yazılışıda devlet eliyle yapılmalıdır. Ders kitaplarının öğrencilere ve özellikle de yoksul öğrencilere parasız verilme yoluna gidilmelidir. Bu olmazsa ders kitaplarının maliyet fiyatlarından yüksek fiyata satılması önlenmelidir.

5. «Çok ve çeşitli kitap sistemi» ne son verilmeli, tek kitaba dönülmelidir :

Özel sektörün kâr amacına hizmet etmekten başka işe yaramayan ve eğitim masraflarını artırma yanında eğitim ve öğretim ilkelerine de açıkça aykırı olan çok çeşitli kitap sistemine son verilerek, tek kitap sistemine dönülmelidir. Özellikle ilköğretimde bütün derslerin bir ya da birkaç kitapta toplanmasına çalışılmalı, orta öğretimde her ders için tek kitap sistemine dönülmelidir Tek kitap sistemine dönülmesi, kitapların fiyatlarını yarı yarıya düşürme yanında kitapların gerek bilimsel ve gerekse eğitsel bakımdan daha da iyileşmesine yol açacaktır, eğitimdeki harcamaları azaltacak bir yoldur.

6. Ders kitaplarının yazılması ve kabul edilmesi ile ilgili düşüncelerimiz :

Ders kitapları yarışma ve ödül sistemi ile kişilere ve komisyonlara yazdırılmalıdır. Ders kitabı olarak hazırlanan kitaplar MEB, Üniversite veYüksek Okullar ve öğretmen örgütlerinin temsilcilerinden oluşacak komisyonlarca incelendikten sonra MEB tarafından basılıp dağıtılmalı ve satılmalıdır. Ders kitapları her basılışta gerek nicelik ve gerekse nitelik bakımından daha da iyileştirilmelidir. Ders kitaplarının her basımında her bakımdan iyileştirilmesi için gerek öğretmenlerin ve öğrencilerin ve gerekse ilgili kişi ve kuruluşların eleştiri, öneri ve dilekleri sürekli olarak alınmalıdır. Zorunlu olmadıkça kitap değiştirilmemeli, bir kitap birkaç yıl okutulabilmektedir. Bu da yoksul ailelerin eğitim giderlerini azaltacak bir yoldur.

Bu bölümde okullardaki okul kitaplarına da değinmek istiyoruz.

Okul kitaplarımız bugün önemli ölçüde ihmal edilmiş, bakımsız bir durumdadır. Kitaplıklar gerek nitelik ve nicelik bakımından yetersizdir. Çok azının dışındakiler, öğrenciler ne derslerini hazırlamalarına ve ne de genel bilgi, kültür ve bilinç düzeylerini artırmaya, okuma sevgisini kazanmalarına elverişli değildir. Kitaplıkların yönetimi zaten görevleri başlarından aşkın olan öğretmenlerinin üzenlerindedir. Bu ise öğrencilerin okul kitaplıklarından yararlanmasına engeldir.

Okul kitaplıklarındaki kitapların büyük bir bölümü Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilmiş kitaplardır. Bunların da çoğu, öğrencilerin düzeylerinin oldukça üstündeki doğu ve batı klasikleridir. Genellikle dilleri eskidir. Çevirilerin çoğu hatalı, yanlış ve dili açık değildir.Öğrencilerin ilgi duyacağı severek okuyacağı, anlıyacağı kitapların sayısı çok azdır. Okul kitaplıklarındaki kitaplar daha çok uzmanların okuyup anlıyabileceği niteliktedir. Böyle olmayanların da pek azı öğrencilerin ilgisini çeken, edebi ve bilimsel değeri olan kitaplardır. Özellikle son yıllarda okullara tek taraflı olarak sağcı yayınlar, politik yanı ağırbasan, edebi ve bilimsel nitelikleri tartışma götürür eserler adeta zorla sokulmuştur. Çağdaş, bilimsel, ilerici, nitelikteki eserlerin okullara sokulması ise «solcu, komünist eserdir» denilerek yasaklanmıştır. Öğrencilerin yetişmelerine önemli ölçüde katkıda bulunacak, öğrencilerin severek okuyacağı çağdaş Türk yazarlarının kitapları okul kitaplıklarına sokulmamış, buna karşı çıkan bir çok meslektaşımızın başına gelmedik olay kalmamıştır. Özellikle 12 Mart döneminde öğrencilerine çağdaş ve ilerici yazarların eserlerini salık veren, bu eserleri okul kitaplıklarına alan bir çok öğretmen kıyılmıştır. Halen de sürüp giden kitaba karşı bu düşmanlık, çağdışı ve yurt gerçeklerine aykırı bir durumdur.

Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Müsteşarlığının tek yanlı olarak seçilmiş, edebi ve bilimsel nitelikleri tartışılır kitaplarının yanı sıra okul kitaplıklarına gerici yayınların da

sokulması teşvik edilmiştir. Ticari ve politik amaç dışında hiçbir niteliği olmayan sağcı ve hatta faşizan yayınlar özellikle son yıllarda okul kitaplıklarına doldurulmuştur. Bunun sonucu olarak okul kitaplıkları öğrencileri olumsuz yönde tek taraflı olarak etkilemiş, birçok öğrencide okuma sevgisini ve kitaba saygıyı azaltmıştır. Bunun sonucu olarak öğrencilerin önemli bir bölümü kitaptan soğumuştur. Bugün öğrencilerin büyük bölümü dışardan kendi beğendikleri kitapları seçip alma yoluna gitmişlerdir.

Millî Eğitim Bakanlığının okul kitaplıklarına tek taraflı olarak sağcı, hatta faşizan nitelikte, bilimsel ve edebi değerden yoksun kitaplar gönderme işlemine son vermesini istiyoruz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi bunun sonucu okul kitaplıklarının çoğu bugün birer «kitap deposu» durumuna düşürülmüştür. Bugün öğrenciler okul kitaplıklarında severek okuyabileceği, anlıyabileceği değerli kitapları bulamamaktadırlar. Okuma zevkini alamayan öğrencilerse, yaşlarının ve psikolojik durumlarının da gereği olarak futbolu okumaya tercih etmekte, kitap yerine TV, sinemayı, fotoromanları tercih etmektedirler.

Okul kitaplıkları yeniden gözden geçirilmeli ve öğrencilerin ilgi duymadıkları, düzeylerinin üzerindeki dili eski kitaplarla, salt politik amaçla şu ya da bu yoldan gelen edebi değeri ve bilimsel niteliği olmayan kitaplar ayıklanmalı ve böyle kitapların bundan böyle okul kitaplıklarına alınması yolundan vazgeçilmelidir. Bu hem okul kitaplıklarının düzeyini yükseltecek ve hem de öğrencilerin kitapları sevmelerine ve okumalarına yolaçacaktır. MEB ticari amaçlı, bilimsel, edebi nitelikten yoksun yayınları satın alıp, bu tür dergilere abone olup bunları okul kitaplıklarına gönderme yolunu bırakmalıdır.

Öte yandan okul kitaplıklarına büyükçe okullarda mutlaka birer kütüphanecilik mezunu kütüphaneci verilmeli ve bu iş öğretmenlerin sırtından alınmalıdır.

Okul kitaplıklarına çağdaş, ilerici yazarların yapıtları da serbestçe girebilmelidir. Sağ eğilimli kitapların korunmasına, sol eğilimli kitaplara karşı ise düşmanlığa son verilmeli, bilimsel, edebi değeri olan her kitap okul kitaplıklarına girebilmelidir.

Öğrencilerin büyük kesiminin yoksul aile çocukları olduğu ve istedikleri kitapları piyasadan alamıyacakları da gözönüne alınarak okul kitaplıklarına olanaklar ölçüsünde yeni yayınlar alınmalı ve okul kitaplıkları zenginleştirilmelidir. Öğrencilerin okul kitaplıklarından yararlanabilmesi için elden gelen kolaylık ve özen gösterilmeli kitaplıkta kitap okuma ve kitaplıktan kitap almadaki kırtasiyecilik engelleri kaldırılmalıdır. Okul kitaplıklarının tatil günleri de belli sürelerle açık tutulması sağlanmalıdır.

ÇOCUK VE GENÇLİK YAYINLARI KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCE VE ÖNERİLERİMİZ

Çocukların ve gençlerin yetişme ve eğitilmesinde kitabın ve yayının önemi tartışılmıyacak kadar açıktır. Buna karşın bu alanda yapılanların yeterli olmaktan uzak olduğu da açıktır. Çocuk ve gençlik yayınları konusundaki düşünce ve önerilerimizi özet olarak aşağıya açıklıyoruz:

Çocuk ve gençlik yayınlarına gerek devletçe ve gerekse meslek kuruluşları, yazarlar ve ozanlarca gereken önem verilmelidir. Bugün çocuk yayınları alanı tam birbaşıboşluk içindedir. Para kazanma amacına yönelik eğitim ve öğretim ilkelerine, çocukların psikolojik, sosyal ihtiyaçlarına uygun olmayan çoğu çeviri olan yayınlar piyasayı kaplamıştır. Çoğu denetimden yoksun kalitesiz ve hatta zararlı yayınlar piyasayı sarmıştır.

Kültür emperyalizmin ürünü bol resimli yozlaştırıcı yabancılaştırıcı resimli romanlar, fotoromanlar çocuk ve gençlerimizi günbegün bozmaktadır. Eğitimcilik ve öğreticilik yanı olmayan ya da çok az olan, hayal, ülkemizin ve çağımızın gerçeklerinden kopuk yayınlar dalga dalga yayılmaktadır. Dil bakımından özensiz ve çocukların özelliklerini dikkate almayan, kâr amacına yönelik yayınlar birkaç ciddi yayını da boğmakta, çocukların eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bol resimli oldukları için çocuklarda gerçek anlamda okuma alışkanlığını ve kitap sevgisini uyandırmaktan uzak yayınlar tam bir denetimsizlik içindedir.

Kültürümüze de daha çocuk yayınlarında el atmış olan emperyalizm, açık ya da kapalı olarak kendi üstünlüğünün ve kendisine bağlılığının propagandasını yapmaktadır. Tom Miks, Pekos Bill, Red Kid,, Teksas gibi resimli romanlar beyaz adamı üstün, yürekli, namuslu, kızılderiliyi ve zenciyi kötü aşağılık göstermekte ve böylece de bir yandan tembel işi yayınları koyarak kâr amacına yönelik yayıncılara bol paralar kazandırırken, öte yandan bundan çok daha önemli olarak da beyaz adamın, Amerikalının ve giderek Amerikan Emperyalizminin propagandasını yapmaktadır. Böylece daha çocukken beyinleri şartlandırılan ve yıkanan insanlarımız büyüyünce de ulusal değerlere yabancı, mandacı görüşlere yatkın bir kişi durumuna gelmektedir. Çocukluğunda yavan, vur kır romanlarla yetişen insanlar büyüyünce de edebi değerden yoksun ucuz piyasa fotoromanlarının, hayali romanların, seks ve cinayet romanlarının, kalitesiz filimlerin istekli müşterisi haline gelmektedir. Böylece daha çocuk yayınlarından kafamıza ve ruhumuza giren emperyalizm geniş kitleleri afyonlamakta kendi ülkesinin sorunlarına yabancı, içinde yaşadığı dünyanın sorunlarına sırt çevirmiş, totoya, piyangoya, ikramiye kuponlarına, futbola, at yarışlarına kötü filmlere ilgi duyan dünyaya boşvermiş, gününü gün etmeye çalışan insan tipini yaratmaktadır.

Çocuk yayınları konusundaki önerilerimiz :

1. Eğitimin daha okul öncesinden başladığı gerçeği de dikkate alınarak çocuk yayınları konusuna özel bir önem verilmelidir. Devlet, meslek kuruluşları, yazarlar ozanlar, eğitimciler bir yandan zararlı, yozlaştırıcı, kalitesiz çocuk ve gençlik yayınlarına karşı çıkmalı öte yandan da daha gerçekçi, daha nitelikli, ülkemizin ve halkımızın çıkarlarına ve gerçeklerine uygun içerik ve biçim bakımından ilgi çekici çocuk ve gençlik yayınlarının yazılması basılması ve okunması için ciddî önlemeler almalıdır.

Çocuk yayınları eğitici, öğretici ve hayata, olaylara karşı doğru tavır aldırıcı bir biçimde olmalıdır.

Çocuk ve gençlik yayınlarının dili arı, açık seçik olmalıdır. Kötü ve hatalı bir dili olan çeviri yayınlara izin verilmemelidir.

Yazar ve ozanların çocuklar için de yazmaları özendirilmelidir. Resmi ve özel kuruluşlarla, meslek örgütleri ve işçi sendikaları, çocuk yayınları konusunda sık sık ödüllü yarışmalar açmalıdırlar. →

HALKIMIZA

Emperyalist dünyanın süreklilik kazanan genel bunalımı, emperyalizmi can çekişir duruma getirmiştir. Artık sayılı günlerini yaşayan emperyalizm, gittikçe gaddarlaşmakta, militarist güçlerini harekete geçirerek, halklar üzerindeki baskı, tahakküm ve sömürüsünü yoğunlaştırmaktadır.

Hayat pahalılığının tek sorumlusu olan emperyalizmi ve onun yerli ortaklarını iyi tanıyalım. Sermayenin emekçi kitlelere yöneltebileceği en azgın saldırı biçimi faşizmi yakından tanıyalım. Faşizmin emekçi sınıf ve tabakaların, tüm emeği ile geçinenlerin ilerici ve devrimci aydınların ve onların demokratik meslek örgütlerinin en amansız düşmanı olduğunu aklımızdan çıkarmıyalım. Faşizme ve emperyalizme karşı verilen mücadelede mutlaka aktif rol alalım.

Bugün Türkiye öğretmenlerinin ve halkımızın en birincil sorunu açlık sorunudur. Korkunç bir hızla artan hayat pahalılığı, milyonlarca insanımız arasında bir ejderha gibi kol gezmektedir. İşçi sınıfının grevleri ertelenmekte, engellenmekte ve bu bir gelenek haline getirilmektedir. Köylülerimizin ürettikleri çeşitli yollarla ellerinden alınmakta, memurların maaşı gülünç bir seviyede tutulmak istenmektedir. Bizden, halkımızın sırtından sağlanan ve bir avuç parababasının cebine giren milyonlar ise açlığımızın, pahalılığın temel kaynağı olmaya devam etmektedir.

Çalışanların ücretlerinin artırılmasının hayat pahalılığına yolaçtığı aldatmacasını egemen güçlerin suratlarına çarpalım. Egemen güçler karşısında ekonomik mücadelemizi yoğunlaştıralım. Ekonomik mücadele ile demokratik mücadelemizi bütünleştirelim.

Pahalılığa, faşizan baskılara karşı 15.2.1975 günü bütün illerimizde yapılması kararlaştırılan kapalı salon toplantılarımıza, 16.2.1975 günü istanbul ve izmir illerinde yapılması kararlaştırılan Ege ve Marmara bölgesi yürüyüşlerine tüm halkımız çağrılıdır.

TÖB—DER
Merkez Yürütme Kurulu

Çocuk yayınlarının kaliteli, sevimli ve çekici olması için de gereken çabalar gösterilmelidir. Yayınların çocukta gerçek okuma ve kitap sevgisini yerleştirecek nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Salt para kazanmak amacıyla çıkartılan bol resimli, kalitesiz yayınlara engel olunmalıdır.

Hangi yaştaki çocukların hangi yayınları nasıl edinip okuyacakları konusunda ana babalar ve öğretmenler sürekli olarak uyarılıp eğitilmelidirler. Aynı şekilde zararlı çocuk yayınları konusunda da bunlara rehberlik edilebilmelidir.

«Zararlı yayınlar» konusunda gerekli çalışmalar yapılıp hangi yayınların niçin zararlı oldukları saptanmalı ve bu konuda işlerliği olan bir gözetim ve denetim sistemi kurulmalıdır. Bu konuda devlet kuruluşları ile öğretmen kuruluşları ve yayıncılar ortaklaşa hareket etmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve öteki resmî kuruluşlarla, işçi sendikaları ve öğretmen örgütleri bir yandan örnek çocuk ve gençlik yayınları kitap, dergi çıkartırken, bir yandan da yazar ve ozanların çocuklar için, yazmalarını teşvik etmelidirler. Devlet kaliteli çocuk yayınlarını desteklemelidir.

Edebiyatçılarımız «çocuk edebiyatı»nı da önemsemeli, çocuklar için de yazmanın önem ve anlamı üzerinde kafa yormalı, onlar için de yazmanın bir önemli görev olduğunu kavramalıdırlar.

Çocuk yayınlarının gerek içerik bakımından ve gerekse dil, bakım, resim, kâğıt, cilt harf bakımından da daha nitelikli hale getirilmesi için devlet ve özel kuruluşlar özen göstermelidir.

Gerek devletçe gerekse özel kuruluşlarca çocuk yayınları için yazarlara verilen telif ücretleri artırılmalı ve özendirici bir düzeye çıkartılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Müsteşarlığı, öğretmen Kuruluşları, işçi sendikaları ve yayın kuruluşları ile yazarlardan oluşan bir çocuk ve gençlik yayınları komisyonu kurulmalı, bu komisyon sürekli olarak bir yandan bu konuda gerekli denetleme yetkisine sahip olurken, bir yandan da yayıncılara, yazarlara, ana babalara öğretmenlere rehberlik etmelidir. Gene bu komisyon yabancı dillerden çevrilecek çocuk ve gençlik yayınları konusunda söz sahibi olmalıdır.

HER SINIF VE TABAKA KENDİ SINIFSAL ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA ÖRGÜTLENMELİ BUNU ENGELLEYEN FAŞİST KÖKENLİ YASALAR DERHAL KALDIRILMALIDIR.

SÖMÜRÜYE, EMPERYALİZME VE KAPİTALİZMİN EN KANLI, EN ZALİM, EN İĞRENÇ YÖNETİM BİÇİMİ OLAN FAŞİZME HAYIR. EMEKÇİ SINIF VE TABAKALARIN ÖRGÜTLENEREK DEMOKRATİK YÖNTEMLERLE YÖNETİME GELMESİNE, GERÇEK DEMOKRASİYİ KURMASINA EVET.

ZULME KARŞI HINCIMIZ VOLKAN

Mehmet KOÇ

«Emperyalizm, kapitalizmin tarih yolunda vardığı son konaktır; Emperyalizm çürüyüp dağılan ve sonuna eren kapitalzmdir. Emperyalizm, kapitalizmin ta kendisinden başka bir şey değildir ama, ihtiyarlamış, bir ayağı çukurda, düşüncesinde ve vücudunda iler tutar yer kalmamış, hazır yiyici, iliklerine kadar bozulmuş, bunamış, yatalak, ölüm döşeğine düşmüş bir kapitalizmdir. Emperyalizmde görülen zorbalık, bir canlılık ve gürbüzlük alâmeti değildir. Bu tıpkı gebermek üzere bir hayvanın son fizyolojik debelenmesine benzer».

Geberen kapitalizm (emperyalizm) can havliyle saldırıyor. Üsleri, tesisleri, askerleri, radarları, rampaları, uçaklar, roketleri ve füzeleriyle saldırıyor. Sermayesi, üretim artıkları, kokuşmuş yoz kültürü ve yalan - dolanla beslenmiş kitle haberleşme araçlarıyla saldırıyor. Ve geri bıraktırdığı ülkelerdeki kendisiyle içli-dışlı, kuzu sarması ortakları eliyle saldırıyor.

Evet, emperyalizm saldırıyor. Ne ki, ölümcül sonunu uzatmak için sürdürdüğü bu saldırılar kendi kalelerinde ard arda gedikler açılmasını engelleyemiyor. Bu gedikleri kapatmak için yeni güçler arıyor. Zira elinde ne şah kalmış, ne vezir ne de fil. Tümü birer birer düşmüş. Ve yenilerini buluyor sonra: YERLİ KÖPEKLER.

Şili'de, Kamboçya'da, Laos'ta, Vietnamda, Kore'de ve zulme karşı döğüşülen tüm geri bırakılmış ülkelerde yerli köpekler efendileri adına kendi halklarına saldırıyorlar. Uluslararası tekelci sermaye adına sürdürülen bu gerici, ilkel, kanlı ve açık barbarlığa FAŞİZM diyoruz.

Fazişm sermayenin kural dışı egemenliğidir. Açık, kaba ve terörüst baskısıdır. Kitlelerin demokratik ve ekonomik taleplerinin kanla susturulduğu, bütün özgürlüklerin yok edildiği militarist—şoverist diktasıdır.

Faşizmin kitlelere getirdiği, getirebildiği acı, kan ve göz yaşıdır. Yoksulluk ve açlıktır. Faşist rejimlerde kitleler bir yandan yoksulluğa itilirken, bir yandan bir avuç sermayedar kanlı lokmalar yutarlar. Kan üzerine şölenler düzenlerler. Apartırlar, kopartırlar «dünya mallarını» çoğaltırlar. Dünya malları çoğaldıkça gözleri döner. Gözleri döndükçe zulmü arttırırlar. Kıyım festivalleri düzenlerler. Toplumun en aktif sınıfları yani işçiler ve köylüler üstüne terör havası estirirler. Kendilerinin ve efendilerinin sermayesinin dikensiz gül bahçesinde serpilip gelişmesi için her türlü kanlı barbarlığa başvururlar. Cinayet işlemekten geri kalmazlar.

Çağımız bir yandan emperyalizme ve faşizme karşı yürütülen savaşlar çağıdır. Bir yandan da kanlı cinayetler ve barbarlıklar çağıdır. Bu çağda yer yuvarlağı üstünde sürekli cinayetler işlenmektedir. Kore'den Şili'ye değin bütün yer yuvarlağı kanlara bulanmaktadır.

Ve Türkiye'de de aynı cinayetler. Emperyalizmin vurucu gücü faşist birliklerin cinayetleri. Gencecik ölüme gönderilenlerin öyküleri. Kanlara bulanan seher yelleri. İşte; öğrenci gençlikten Vedat Demircioğlu sonra Taylan, Battal, Şahin, Kerim ve daha niceleri. Ve sonra işçi gençlikten Hüseyin Örekler, Şerif Aygüller, öldüler, öldürüldüler.

Emperyalizmin faşist birlikleri kullanlanmaktaki amacı halkın yükselen ekonomik ve demokratik taleblerini susturmaktır. Hesaplar bu plân üzerine oynanmaktadır. Gözü dönmüş sermaye bir takım oyunlarla yürürlükteki demokrasiyi boğmak, azgın sömürüsüne dur diyebilecek her türlü engeli ortadan kaldırmak istemindedir. Bunun için yapılıyor sağcı saldırılar. Bunun için kol geziyor faşistler. Ve bunun için işleniyor cinayetler.

Ama yağma yok. Yanlış hesap gayrı Bağdad'a varmaz. Bütün demokratik kuruluşlar faşizmin gerçek yüzünü sergilemekte ve kural dışı oyunlarını açığa çıkarmaktadır. Kurulacak olan anti-faşist cepheler, anti-faşist güç birlikleri bağımsızlık ve demokrasi için mücadeleye kararlıdırlar. Bu böylece biline.

Kahrolsun faşizm.

KURTBOĞAN (*)

CELAL ÖZCAN

«Ölmemeliyim. Ölmeyle bir şey geçmez elime. Güçlenmem, hakkımı aramam, adam gibi yaşamam için ölmemeli, yaşamalıyım, yaşamalı..» (**)

Sanat çalışmalarına «kuramsal yorumlarla» başlayan ve öyle devam edecek sanısı uyandıran Mustafa Balel, iyi bir öykücü kimliğiyle de çıkıverdi sanat dünyasına. Bazı öyküleri sürekli yayınlanan toplumcu dergilerde ilgiyle okuduğumuz Balel'in ilk öykü kitabı KURTBOĞAN.

Bir yazar için, bir sanatçı için ilk ürün'ün ayrı bir önemi ve ilginçliği vardır. O yapıt, bir açıdan «İlk gözağrısı» gerçekliği içinde en saf en içten, en amatör duyarlılıkla dile getirilmiş olmak gibi soyluluk taşır. İyi, kötü, güzel, çirkin.. her yönüyle, günahı sevabıyle... Sanatçının yaşamında oluşan birikimde, —kendince— ilk akla gelenler bu ilk üründedir çoğu kez. Bundadır ki yazar, sonraki yapıtlarında kendini aşama, daha değerli ürünlerle daha yücelerde belli doruklarda boy gösterir olma durumuna gelse bile, o «İlk ürün», «İlk yapıt«, sanat çalışmalarının ilk basamağının soyluluğuyla, onun için ayrı bir önem taşır. Ben genellikle sanatçıların ilk ürünlerine bu açıdan bakmak gerektiğine inanır, onları yaratıcılarının duygu ve düşüncelerine ortak bir içtenlikle okumaya, sindirmeye çalışırım.

Değerli genç sanatçı Mustafa Balel'in dergilerde yayımlanmış öykülerini okumuş sevmiştim. Onun öykülerinde, gittikçe okuyucuyu saran belli gerilim gücü, çarpıcı unsurların etkinliği ister istemez taşıdığı havaya okuyanı ortak eden özgün yanlar... Balel hakkında, onun geleceği hakkında umut dolu duygu ve düşünceler beslemeye yöneltici üstelik.

Mustafa Balel'in ilk öykülerini topladığı KURTBOĞAN'ı okuyan herkes bu kanıda birleşecektir sanırım.

Şurası da kıvandırıcı bir gerçektir, kimse yadsıyamaz ki, son yıllarda öykücülüğü genç kuşakların çıkışlarıyla renklenmiştir. 1960 sonrası toplumsal oluşmalar, sosyal ve ekonomik çalkantılar nice değeri bir anda çıkardı ortaya. Edebiyatımızın öykü dalındaki ustalarının oluşturduğu zincire, onların ustalığınca güçlü, hatta bir yerde onları da aşmış ölçülerle katılan genç kuşaklar, Türk insanını, şu yurdun sorunlarını evrensel insan değerlerine saygılılıkla irdeleyen, sanatı diyalektiğin şaşmaz tezgâhında özümleyip işleyen boyutlarla eklenmişlerdir. Baykurt'lar, Apaydın, Başaran, Kaftancı'lar ve onların yanında daha yeniler, ortak sorunların ayrı «üniteleri»ni, kendi kalemleriyle işlerliğe sunarken, çok yakın bir gelecekte övgüyle değerlendirilecek bir «atılım»ın sahipleri olarak anılacaklardır. Burhan Günel, Necati Güngör, Hasan Kıyafet, Mustafa Balel, Ahmet Say, Necati Mert... isimleri bu soylu girişimin ilk akla gelen «neferleri»dir.

Mustafa Balel'i önce gazete ve dergilerdeki eleştirel yazılarıyla tanımıştık. Sonra sonra öykücülüğü ile dikkati çekti genç sanatçı. Anadolu çocuğu oluşu, Anadolu insanını -bir de öğretmen gözüyle- izleyebilmesi, onların sorunlarından çıkardığı konularla dolu bulunuşu, elbet bir yerde Balel'i kuramcılıktan «eylemciliğe» götürecekti. Böyle de oldu. Ve patlama, KURTBOĞAN'la dile geldi. İlk ağızda kutluyoruz Balel'i.

«İlk ağızda», herhangi bir «ilk ürün»ün bir çok eleştiriden «masum» olmak gerçekliğine karşın, *Kurtboğan*'da satır satır, hemen her konuya usta bir kalem emekçisinin yarattığı dünyaya girer gibi giriyor insan.

Anlaşılıyor ki, Balel'in konuları belli bir zincirle halkalanacaktır. Konuları ve kahramanlarını köy ve köylüler oluşturacaktır. Mustafa Balel'in iyi, yerinde gözlemleriyle izlenimlerini kasaba-kent-kocakent-Avrupa akışkısı içinde daha belirgin, daha etkin boyutlarla sunacağı günler yakındır. Yorulmak bilmeyen genç enerjisini -pek aceleye getirmeden-, gün günden olgun devinimlerle kurguladığı tezgâhında en yararlı biçimde değerlendirilecektir. 14 öyküsüyle KURTBOĞAN bu umudu kanıtlayan belirgin bir örnektir.

Herbiri yoğun ve etkin birer özü oluşturan 14 öykü içinde özellikle *Kurtboğan, İki Canlı, Abbasın Piçi, Kurbağalar, Kurban Eti* en güçlüleri.

Kitabın arka kapak notunda da belirtildiği gibi «Kurtboğan» gerçekten, «çetin doğa koşullarının daha da ezdiği Anadolu insanımızın buruk yaşamını vurgulayan toplumcu öykülerden oluşmuştur».

Yer yer yaşam çelişkilerinden hareketle, sanatını tavrın gereksinmelerine uyarlı bir oluşmaya yöneltebilen Mustafa Balel'i kutlamamak elde değil.

(*) Kurtboğan, Hikâyeler, Mustafa Balel, Yar Yayınları. İst..

(**) Aynı yapıt içinde geçen «Karga Öterken» adlı öyküden, sy. 90.

SENDİKA

OSMAN SELÇUK

Başta öğretmenler olmak üzere, tüm kamu görevlilerinin, sendikal hakların alınması için verecekleri mücadele, önümüzdeki dönemde çok ileri boyutlara ulaşacaktır. Bu yolda verilecek uğraşların, konulacak eylemlerin biçimini kuşkusuz, örgüt yetkili organları saptayacaktır. Ne var ki, mücadele öncesi şartların tespitinde örgütün tabanını oluşturan öğretmenler ve diğer kamu görevlilerine büyük görevler düşmektedir.

Kamu görevlilerini sendikalaşmaya iten genel ekonomik ve sosyal şartlar nelerdir? Önce bu soruna çözüm getirmeye çalışmak, konuyu bütünüyle doğru bir biçimde koymamıza olanak sağlayacaktır.

Hizmetlerinin niteliği gereği, efendileri tarafından ödüllendirilen yüksek burjuva bürokrat kapıkulları, gerici emperyalist ideolojik etkinin şartlandırdığı dar kafalı bazı küçük memurlar, emperyalizmin ve sömürünün gönüllü destekçisi faşist unsurlar dışında büyük bir görevli kitlesinin bugün en âcil talebi sendikadır. Grevi ve toplu sözleşmesi olan sendika.

Kapitalizmin tekelci aşaması bu temel ekonomik dönüşüm; başta devlet olmak üzere diğer siyasi kurumları da geniş ölçüde etkilemiş, değiştirmiştir. Devlet, rekabetçi kapitalizmde, yaygın burjuvazinin çıkarlarını koruyup gözetirken tekelci aşamada tekellerin, emperyalist burjuvazinin siyasî organizasyonu biçimine bürünmüştür. Tekelci devlet kapitalizmi, yapısı gereği, geniş bir bürokrat ve hizmetli grubuna gereksinim duymuştur.

Emperyalist sistem içinde yer alan geri bıraktırılmış ülkelerde, devlete yapısını veren işbirlikçi burjuvazi ile toprak ağalarıdır. Bu ülkelerde işbirlikçi burjuvazi ürettiği tüketim maddelerini kitlelere maliyet fiyatının çok üstünde satmakla kâr oranını yüksek tutma yoluna gitmektedir. Elde edilen kârlardan bir kısmı merkezi tekeli lisans, patent vs. hakkı olarak aktığından, kendisine kalan para yatırım alanlarını genişletmesine olanak vermemektedir. Talebin azlığı, iç piyasanın darlığı ise üretimin yoğunlaşıp, kâr oranının artmasını engelleyen başka bir faktör olmaktadır. Bu durumda yerli tekelci sermaye için tek finansman kaynağı kalmaktadır. Bu devlettir. Teşvik ve yatırım kredilerinin istenen düzeyde olması, devletin harcamalarda, ödemelerde, personel giderlerinde olanaklar oranında cimri davranmasını gerekli kılmaktadır.

Kamu görevlilerinin sendika kurmasını engelleyen yasal tedbirlerin ekonomik temeli kanımızca budur. Ne var ki, bu yasal tedbir, bugün memur ve hizmetli grubunun gelişmelerini engelleyici bir nitelik kazanmıştır. (Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin uzlaşmaz bir karaktere bürünmesi, bu genel ekonomik yasanın, bürokrat güçlerde etkisini duyurmasından başka bir şey değil). Bu çelişki, kamu görevlilerinin sendikal hakları almasıyla çözülenecektir.

Kamu görevlilerinin grevi ve toplu sözleşmesi olan sendikaya kavuşmaları işbirlikçi burjuvazinin işine gelmez. Çünkü bu kâr musluklarının biraz daha tıkanmasına yol açacaktır. Kamu görevlilerine sendika konusunda takınılan bu ters tavır, işbirlikçi burjuvazinin özlem ve isteğinden başka bir şey değildir. Sorunun ekonomik temelini bu şekilde koyduktan sonra, siyasî temelini araştırmaya geçebiliriz.

Sendika, işçilerin ve diğer tüm emekçilerin ekonomik çıkarlarını korumada ve geliştirmede etkin çağdaş örgütlenme biçimidir. Bu tür örgütlenme kitlelere bağımsız tavır kazandırmakta ve onları daha güçlü kılmaktadır. Kazanılan ortak ekonomik çıkarlar, ortak bir siyasal bilinci de beraberinde getirmektedir. Bu siyasal bilinç ise sağlıklı bir tercih oluşturmaktadır. Bu nedenle hâkim sınıflar sendikalaşmanın karşısındadırlar. Öğretmenlerin ve diğer kamu görevlilerinin sendikalaşmasını istemezler. Ama biz bu yolda verilecek mücadelelerin başarıyla sonuçlanacağına inanıyor ve diğer tüm kamu görevlilerini mücadeleye çağırıyoruz.

ÇOK ÖNEMLİ BİR DUYURU

Genel Yönetim Kurulumuz 15 Şubat 1975 Cumartesi günü saat 14.00'de 67 ilimizde kapalı salon toplantıları; 16 Şubat 1975 Pazar günü saat 13.00'de İstanbul ve İzmir ilimizde sessiz yürüyüş yapılmasına karar vermiştir.

Genel Merkeze bağlı şubelerimizden bu kararın dışında şube olarak **yürüyüş ve miting yapma istekleri gelmektedir.**

Biz Yürütme Kurulu olarak; Genel Yönetim Kurulunun kararında bir değişiklik yapma yetkisinde değiliz. Bu nedenle;

Devrimci, demokratik, merkeziyetçi örgüt anlayışımız ve eylemimizin bütünlüğü ve disiplini bakımından şubelerimizin, yetkili organlarımızın dışında tavır ve eylemlerden kesinlikle kaçınmalarını önemle duyururuz.

TÖB—DER YÜRÜTME KURULU

CEMİL ÇAKIR HAKKINDA YİNE SORUŞTURMA AÇILDI

TÖB — DER Genel Başkan Yardımcısı Cemil Çakır hakkında yine idarî soruşturma açıldı.

Cemil Çakır Yeni Ortam Gazetesinde Kıbrıs sorununa ilişkin bir yazı yazmıştı. Bu yazı ayrıca TÖB—DER Bülten'inin 81. sayısında da yayınlanmıştı. Anılan yazıyı sağ eyilimli dergi ve gazeteler eleştirmiş, Cemil Çakır, a yazısından dolayı saldırılarda bulunmuşlardı.

Milli Eğitim Bakanlığı bu saldırıları, sağcı basının yorumlarını ihbar kabul ederek Cemil Çakır'ın hakkında soruşturma açmıştır.

Ne ki Cemil Çakır için bu açılan ilk soruşturma değildir. 12 Mart'tan önce de ikinci başkanımız hakkında çeşitli nedenlerle 14 adli soruşturma açılmış ve 40 yıl hapsi istenmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi Af Yasasının 2. Maddesini iptal etmiş, tüm bu açılmış davalarda kendiliğinden düşmüştür.

ALMANYA'DAKİ TÜRKİYELİ ÖĞRETMENLER DERNEĞİ TÖB—DER'İN YANINDA

Son günlerde, başta TÖB-DER Ankara Şubeniz olmak üzere, değişik şubelerinize yapılmakta olan gerici polis baskılarını kınar, bu denli baskılara karşı mücadele ve devrimci çalışmalarınızda örgütünüzle dayanışma içinde olduğumuzu içtenlikle bildiririz.

Başkan
İSMET YILDIRIM

Toplantıda görüşülen konular şunlardır:

1. TÖB—DER bölgemiz şubeleri Faşist baskılar karşısında ne gibi önlemeler almalıdır? Bu konuda birlikte davranma zorunluğu kabul edildi.

2. TÖB-DER için eğitimin sağlanması için programlı çalışmalıdır.

3. Genel Merkezin, öğretmenlerin grevli sendika hakkı için mücadele etmesinde merkezi disiplini uygulayarak tüm öğretmenlerin bu demokratik mücadele etfında toparlanması yolunda tekrar uyarılması istendi.

Saygılarımla
Kadri Çoban
Bölge Temsilcisi

YAR YAYINLARI
P. K. 37 ISTANBUL

Sosyoloji ve Tarih - Doğan Ergun - 10 Lira
Türkiye Sanayi Proletaryası - Rozaliev - 15 Lira.
Türkiye Amerikan İlişkileri - Namık Behramoğlu - 10 Lira.
Ortak Pazar Gerçeği vee Türkiye'nin Sanayileşmesi Sorunu - Aydın Köymen - 10 lira
Ufukta Beyaz Bir Yelken - Katayev, 25 lira
Nasıl Yapmalı - Çernişevski - 15 lira. (İkinci Baskı).
Nasıl Yapmalı — 2 Çernişevski — 25 lira.
Tutsak — Erico Verissimo — 15 lira.
Sonsuz Topraklar (2. baskı) Jorge Amado 20 lira
Kabahat Kimde — Herzen, 25 Lira
Elveda Gülsarı — C. Aytmatov 15 lira
Yedi Asılmışların Hikâyesi — Leonid Andreyev — 10 lira
Kurtboğan — Mustafa Balel — 10 lira
Marksizm—Leninizmin İlkeleri — I — 20 Lira 'Diyaletik ve Tarihi Materyalizm)
Kuzinen Başkanlığında Bilim Emekçileri ve Parti Militanları Tarafından Kollektif Bir Şekilde Hazırlanmıştır.
Öğretmenlere yüzde 20 indirim uygulanır. TÖB — DER Şubelerine yüzde 35 indirimli gönderilir.

D U Y U R U

Ankara Şubemizin 15 Şubat 1975 Toplantı Yeri Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Gölbaşı Sineması'nda Saat 14'tedir.

ÖĞRETMENİN MAAŞI 1200, MÜSTEŞARIN YAN ÖDEMESİ 1600 LİRA. EMEĞE GÖRE ÜCRET İSTİYORUZ.

YÖNETİCİLERİMİZİ KENDİMİZ SEÇMEK İSTİYORUZ.

ÖĞRETME VE ÖĞRENME ÖZGÜRLÜĞÜ İSTİYORUZ.

HERKESE İŞ, İŞE-UYGUN ÜCRET İSTİYO-RUZ.

EMPERYALİZMİN EĞİTİMİMİZDEKİ ETKİLERİNİN KALKMASINI, ULUSAL EĞİTİM POLİTİKASI İSTİYORUZ.

HERKESİN KABİLİYET VE YETİSİ DOĞRULTUSUNDA EN İYİ ŞEKİLDE EĞİTİLMESİNİ İSTİYORUZ.

SÖZDE EŞİTLİK DEĞİL, OLANAK VE BU OLANAĞIN HERKESE SAĞLANMASINI İSTİYORUZ.

FAŞİZAN BASKILAR SÜRDÜRÜLÜYOR

Emperyalist-kapitalist sömürü, düzeni, sistemin özü gereği, ekonomik, sosyal, ve siyasal bir kriz ve bunalımın içine yuvarlanmıştır. Bu kriz ve bunalımın en ağır yükünü geri bıraktırdığı ülkelerin işçilerinin, köylülerinin, dargelirli öğretmen ve memurlarının sırtına yüklemek istemektedir. Ülkemizde, bu kriz ve bunalımın ağır yükünü çeken ülkeler arasındadır. Artan hayat pahalılığı, dar gelirli halkımızın belini bükmektedir. Bu hayat pahalılığı ve bunalımlara karşı halkın öfkesini başka noktalara çekmek için olaylar tezgahlanarak faşizan baskılar yoğunlaştırılmakta, sermayenin beslemeleri işçilerimize, yoksul köylülerimize, ilerici ve devrimci gençlerimize, aydın ve öğretmenlerimize saldırmaktadırlar

Malatya'da öğretmenlerimize yapılan saldırıların, atılan kurşunların kökeninde sermayenin çıkarları yatmaktadır. Malatya'da öğretmenlerimize yapılan saldırı ve kurşun sıkmalar nedeniyle, Genel Başkan Yardımcısı Cemil Çakır, aşağıdaki telgrafı, İçişleri ile Millî Eğitim Bakanına ve Başbakana çekmiştir.

«Malatya TÖB—DER Şubemiz 2.2.1975 günü Malatya'da düzenlenen ve yasal formaliteleri yerine getirilmiş olan sessiz yürüyüşe katılmıştır. Bu yürüyüş sırasında, polis yan tutarak yürüyüşe katılan öğretmenlerimizden ve halktan kişilerin copla dövülerek yaralandıklarını size bildirmiştik. Bu yürüyüş ve yürüyüşten sonra örgütümüze yönelik saldırılar şöyle seyretmektedir:

1 — Yürüyüş günü TÖB—DER Malatya şubemiz yönetim kurulu üyesi Aziz Maho dövülmüştür.

2 — Aynı gün ve akşam Aziz Maho'nun evi komando adı verilen kişilerce taşlanmıştır.

3 — 3.2.1975 günü evinin emniyetini jandarmalar sağlamak zorunda kalmış jandarmalar ayrılır ayrılmaz Aziz Maho'nun evi kurşunlanmıştır.

4 — 6 Şubat gecesi Aziz Maho'nun evinin kapısı tekmelenmiş, kapının önünde kurşun sıkılmıştır.

5 — 7 Şubat günü şubemiz yönetim kurulu üyesi Halük Düzce'nin görev yaptığı okul 70 - 80 kişi tarafından basılarak Düzce dövülmek istenmiştir.

6 — Diğer şube yönetim kurulu üyleri tehdit edilmekte ve yolları kesilmektedir.

7 — Genel olarak Malatya'da devrimci öğretmenler üzerinde baskı yoğunlaştırılmıştır. Durum il yetkililerine iletildiği halde, gerekli tedbirler alınmamıştır.

Malatya'da görev yapan arkadaşlarımızın can güvenliği kalmamıştır.

Yasaların güvencesi altında görev yapmak durumunda olan arkadaşlarımızın can ve mallarına gelecek zararın sorumluluğu yasa uygarlayıcılarının ve komando adı verilen faşistlerin olacaktır.

Gerekli tedbirlerin alınması için bilgilerinize ve takdirlerinize sunulur.

ÖĞRETMEN ARKADAŞ,

Aç bırakılan, zulüm ve işkence gören yalnız sen değilsin. İlerici ve devrimci gençlerimiz de, emekçi halkımız da, tüm dar gelirli memurlarımız da açtır. Halkımıza, halkımızdan yana olan tüm ilerici ve devrimcilere, gerçek aydınlara, yani sömürüye karşı çıkanlara emperyalistler ve yerli ortakları düşmandır. İşçilerimiz, köylülerimiz, gençlerimiz ve halktan yana aydınlarımız da baskılara, zulümlere, işkencelere uğramakta ve kahpece kurşunlanmaktadırlar. Bu baskılarla, bu zulüm ve işkencelerle açlıkla mücadele etmenin biricik yolu örgütlenmek, örgütlü mücadele vermektir.

ÖĞRETMEN ARKADAŞ,

Senin örgütün TÖB - DER'dir. Özlük ve meslek sorunlarımızın çözümü tek tek uğraşılarla mümkün değildir. Egemen güçler yalvarıp yakarmakla haklarımızı vermez. Sorunlarımızın çözümü için örgütlenelim. Faşizan zulümlere, baskılara ve işkencelere göğüs germek için örgütlenelim. En etkin ekonomik ve demokratik mücadele aracı toplu sözleşmeli ve grevli sendikadır. İnsanca ve özgürce yaşamak için, toplu sözleşmeli ve grevli sendika haklarımızı almak için TÖB - DER'de örgütlenelim. Emekçi sınıf ve tabakaların ve dar gelirli memurların örgütlenmelerine yardımcı olalım. Sömürüye ve faşizme karşı olan tüm demokratik kuruluşlarla yasal ve örgütsel bir dayanışma içine girelim. Açlığa karşı, faşizan baskılara, zulümlere ve işkencelere karşı daha ileri boyutlarda örgütsel mücadeleye hazırlanalım.

Yaşasın öğretmenlerimizin örgütlü ekonomik ve demokratik mücadelesi.

6.2.1975

TÖB - DER MERKEZ YÜRÜTME KURULU

KARDEŞLER

Bizler, ülkemizin eğitim - öğretim görev ve sorumluluğunu yükümlenen ve bu görev karşılığında aldığımız maaşla yaşamını sürdürme zorunda olan öğretmenleriz. Sayımız 200 binin üzerindedir. Ne var ki, bugün % 60 dan çoğumuzun aylık maaş ortalaması 1305 liradır.

İki odalı bir ev kirasının 400 - 500 lira, bir kg. peynirin 35, zeytinin 25, fasulyanın 15, yarım kg. ekmeğin 2 lira, bir çift ayakkabının 200 - 300, bir takım elbisenin 1000 - 1500 lira olduğu ülkemizde % 60 ımız başta olmak üzere tüm öğretmenlerimizin yaşamlarını sürdürmelerine olanak yoktur. Ülkemizde yaratılan bugünkü hayat koşulları içinde 5 kişilik bir ailenin yaşamını sürdürebilmesi için ayda asgari 4000 - 5000 liranın gerekli olduğu ilgililerce ve uzmanlarca söylenip yazılmaktadır. Bu duruma göre yaşayan açlar topluluğuna öğretmenlerimizin tümü de katılmış bulunmaktadır.

KARDEŞLER,

Bu hayat pahalılığı neden?, günden güne artan ve daha da artacak olan pahalılığını yaratan kimler?

Emperyalist - kapitalist sömürü düzeni, sistemin özünün gereği, içinde bulunduğu ekonomik kriz ve buhranın en yüksek aşamasına girmiştir. Emperyalist - kapitalist sömürü düzeni çöküntüsünü biraz daha geciktirmek için bu ekonomik kriz ve buhranı geri bıraktırdığı ülkelere aktarmakta, kriz ve buhranın ağır yükünü bu ülkelerin işçilerine, yoksul köylülerine, dar gelirli öğretmen ve memurlarına çektirmek istemektedir. Tüm geri bıraktırılmış ülke halkları gibi bizim halkımız da, halkımızın bir parçası olan dar gelirli öğretmen ve memurlarımız da bu ağır yükün altında ezilmektedir.

Günden güne artan ve daha da artacak olan hayat pahalılığının gerçek nedeni işte budur.

KARDEŞLER,

Neden aç bırakılıyoruz? Tüm emeği ile geçinenleri açlığa mahkûm edenler kimler?

Bugün emperyalizmin etkisi altında geri bıraktırılmış bir ülkede yaşıyoruz. Ülkemizin servetleri, halkımızın alın teri emperyalizm ve yerli ortakları tarafından insafsızca sömürülmektedir. Halkın emeği ile yaratılan ulusal gelirin % 40 ına nüfusumuzun ancak % 1 ini oluşturan egemen güçler elkoymaktadır.

Emekçi sınıf ve tabakaların, dar gelirli öğretmen ve memurların açlığa mahkûm edilmelerinin nedeni işte budur.

KARDEŞLER,

Bu zulümler, zorbalıklar, bu baskılar, işkenceler neden? Nasıl ilerici ve devrimciler kurşunlanıyor? Bunları yaptıranlar, yapanlar kimler?

Emperyalizm ve yerli ortakları herkesin kendilerine kul köle olmasını, herkesin kendi sömürülerine alet olmasını isterler. Bizler, emperyalizmin ve yerli ortaklarının kulu kölesi olmayıp sömürülerine karşı çıktığımız için, halkımıza; bu sömürücülerin maskelerini indirip çirkin yüzlerini gösterdiğimiz ve gerçek kurtuluş bilincini verdiğimiz için, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi saflarında yerimizi aldığımız için egemen güçlerin hışmına ve onların besleme uşaklarının saldırılarına uğramaktayız.

Yapılan baskıların, zulümlerin, işkencelerin ve kurşunlanmaların gerçek nedeni işte budur.

T Ö B — D E R
Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Binali Seferoğlu
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Fiyatı : 1 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
ŞARK MATBAASI ANKARA — 1975

Sayın : ....

....

....

....